

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Současné slovinské spisovatelky – ženy jako autorky

Pavčina Jeřková

**Bakalářská práce
2011**

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji, že: „Jsem tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární a informační prameny, které jsem v práci využila, jsem uvedla v seznamu použité literatury“.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 21. 3. 2011

Pavλίna Jeřková

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Aleši Kozárovi, Ph. D. za připomínky, rady a ochotu. Také bych chtěla poděkovat své rodině a příteli za jejich trpělivost a podporu.

ANOTACE

Tématem mé bakalářské práce jsou slovinské spisovatelky se zaměřením na autorku jako ženu. Zpracovávala jsem informace z oblasti slovinské ženské literatury a kontaktovala některé slovinské spisovatelky. Většinu informací jsem překládala ze slovinských internetových stránek a knížek. Hlavním cílem mé práce bylo vytvoření přehledu o slovinských autorkách a získání odpovědí na otázky týkající se například postavení žen ve společnosti nebo o jakých tématech píší ženy nejraději.

KLÍČOVÁ SLOVA

ženy, slovinská literatura, postavení, společnost

TITLE

Contemporary Slovenian Women-writers - Women as Writers

ANNOTATION

The topic of my Bachelor thesis are Slovene authoresses focused on authoress as a woman. I have been working on information from Slovene women literature and I also contacted some of them. The most of the information I translated from Slovene web sites and books. The main goal of my work was to create the overview about Slovene authoresses to find out answers to questions dealing with, for example, the role of women in society or which topics women authoresses are writing the most.

KEYWORDS

women, Slovene literature, the role of woman, society

OBSAH

1 Úvod	8
2 Vývoj slovinské ženské literatury	9
2.1 První zmínky o ženách a jejich působení	9
2.2 Slovinské autorky a jejich tvorba (19. století - začátek 20. století)	12
2.3 Slovinské autorky a jejich tvorba (20. století)	21
3 Přehled současných slovinských autorek	27
4 Postavení autorek ve společnosti	41
4.1 Významné literární ceny	42
5 Témata děl slovinských autorek	50
5.1 Některá díla slovinských autorek	51
5.2 Knižní překlady slovinské ženské literatury do češtiny	55
6 Slovinské autorky vlastními slovy	57
7 Závěr	63
Resume	64
Použitá literatura	65
Přílohy	67

1. ÚVOD

Zájem o literaturu psanou ženami začal být u nás všední od počátku 19. století, kdy literární nadšenci cítili, že rodící se novodobá literatura by nebyla kompletní, pokud by neměla také ženy - autorky. Na přelomu století 19. a 20. se stala ženská otázka jednou z klíčových sociálních a kulturních otázek a ženské téma jedním z aktuálních témat. Dnes už je ženská literatura, zcela něco normálního a čtenářkami či čtenáři stále více vyhledávaná.

Tato práce s názvem *Současné slovinské spisovatelky*, jak už sám název napovídá, Vás seznámí se soudobými slovinskými autorkami se zaměřením na autorku jako ženu. V českém prostředí totiž najdeme jen málo dostupných informací právě o ženách píšící slovinskou literaturu. Možná znáte jen několik slovinských autorek, například Svetlanu Makarovič, jejíž dosavadní literární odkaz je jeden z nejobsáhlejších ve slovinském tvůrčím prostoru, Elu Peroci, oblíbenou autorku pro děti a mládež, Polonu Glavan, známou díky svým krátkým povídkám, Maju Novak píšící o ženské tematice a lesbickou aktivistku Suzanu Tratnik. A možná neznáte ani jednu!

Práce by Vám měla poskytnout přehled o některých významných autorkách ve Slovinsku, ale nejdříve začneme vývojem ženské literatury. Od prvních zmínek o ženách až po již zmíněné současně žijící autorky. Přiblíží Vám tedy nejen dnes známé autorky, ale také jejich „předchůdkyně“. Další kapitoly budou pojednávat o postavení žen ve společnosti s nímž souvisí oceňování ženské tvorby nebo o tématech, kterými se ženy v literatuře zabývají nejčastěji. Závěrem práce můžete porovnat vlastní názory slovinských autorek na téma žena jako autorka.

2 VÝVOJ SLOVINSKÉ ŽENSKÉ LITERATURY

2.1 První zmínky o ženách a jejich působení

I když se tato práce zabývá především současnými slovinskými spisovatelkami, ráda bych čtenáře seznámila i s jejich „předchůdkyněmi“.

Než se však dostaneme k literární tvorbě žen, podíváme se krátce do 2. poloviny 18. století na tvorbu mužů, kteří se ve svých dílech začali zabývat právě ženou.

V této době se začala rozvíjet slovinská světská literatura a postupně vycházely první světské naučné knihy. Ke konci století se k nim připojila i díla, jejichž cílem byla především zábava. Později se objevují také světské písně Marka Pohlina¹, které byly zveřejněné v almanachu *Pisanice*². Světskou literaturou se soustavně zabývali autoři, kteří se soustřeďovali kolem spisovatelského kroužku, který založil Žiga baron Zois Edelsteinski³. Byli to představitelé více generací, jako například autor prvních dvou slovinských her Anton Tomaž Linhart⁴, gramatik Jernej Kopitar⁵, kanovník Jurij Japelj⁶, básník Valentin Vodnik⁷ a učitel Blaž Kumerdej⁸. Je důležité, že právě tito autoři začali psát o ženách. První ženskou postavu uvedl A. T. Linhart v dramatech „*Županova Micka*“ (1790) a „*Ta veseli dan ali Matiček se ženi*“ (1790). V. Vodnik opěvoval slovinskou ženu ve svých básních, věnoval jí první slovinskou kuchařku „*Kuharske bukve*“ (1799), sepsal různé rady pro hospodyňky a přeložil příručku pro porodní báby s názvem „*Babištvo*“ (1818).

Slovinské ženy ještě nepublikují, především kvůli omezenému přístupu ke vzdělání.

¹ Marko Pohlin (1735-1801), slovinský kněz a filolog.

² První literární sborník nenáboženského charakteru, který vycházel v letech 1779-1781.

³ Žiga baron Zois Edelsteinski (1747-1819), slovinský podnikatel, obroditel, mecenáš a mineralog.

⁴ Anton Tomaž Linhart (1765-1795), slovinský dramatik, básník, dějepisec a učitel.

⁵ Jernej Kopitar (1780-1844).

⁶ Jurij Japelj (1744-1807), slovinský kanovník, filolog, básník a překladatel.

⁷ Valentin Vodnik (1758-1819), slovinský národní obrozenec, učitel, překladatel, gramatik a úředník.

⁸ Blaž Kumerdej (1728-1805), slovinský osvícenec s národní buditel.

Po rozpadu Ilyrských provincií⁹ (1809-1813) literární tvořivost na necelé období rakouské absolutistické restaurace upadla do zapomnění. Ve 30. letech 19. století pak dochází k prvnímu většímu rozvoji, o který se postará France Prešeren¹⁰ se svojí milostnou až erotickou poezií, která se týkala především ženy. Avšak tato poezie nebyla zcela pochopena z důvodu Prešernovy velké upřímnosti, která pohoršovala tehdejší slovinskou společnost. Dále tvořil Matija Čop¹¹, Jernej Kopitar, Fran Metelko¹², Miha Kastelic¹³ a další, kteří přispívali do almanachu *Kranjska čbelica*¹⁴.

V tomto období bylo nejdůležitějším cílem vzdělání národa. Tehdy mezi nejvíce vlivné a široce uznávané učitele „prostého lidu“ patřil nepochybně Anton Martin Slomšek¹⁵ s nedělními školami, které navštěvovali jak chlapci, tak děvčata.

Poprvé byly slovinské ženy vyzývány k národně politické a kulturní činnosti během nástupu ilyrského hnutí¹⁶, které začalo uprostřed 30. let v Chorvatsku, jehož hlavní představitel byl Ljudevit Gaj¹⁷. Ve Slovinsku to byl především stoupenec Janko Drašković¹⁸, který nabádal slovinské ženy ke společenským aktivitám. Co se týče Chorvatska, právě v této době se uvnitř ilyrského hnutí objevily první básnířky a spisovatelky. Nejvíce viditelný slovinský představitel ilyrského hnutí Stanko Vraz¹⁹ zkoušel podpořit Slovinky k vytvoření společného slovinsko-chorvatského spolku žen a jako slovinské zástupkyně navrhoval Ljubici Kapelnovou z Terstu a Mariji Rudežovou z Ribnice.

⁹ Po porážce Napoleona evropské dynastie usilovaly o obnovení poměrů a rovnováhy mezi mocnostmi, které vládly v době před francouzskou revolucí. Starý režim, zkoušel obnovit starý řád a základ restaurace představoval vídeňský kongres v letech 1814-1815, na kterém se vladaři Ruska, Rakouska, Pruska, Británie a Francie zavázali k vzájemné solidárnosti a především vojenské pomoci v případě revolučních povstání. Restauraci v Rakousku zosobňoval veliký evropský politik Klemens Wenzel Lothar von Metternich (1773-1859).

¹⁰ France Prešeren (1800-1849) je dnes považován za největšího slovinského básníka. Část jeho básně *Zdravljica* je dnes státní hymnou Slovinské republiky.

¹¹ Matija Čop (1797-1835), slovinský jazykovědec, literární historik a literární kritik.

¹² Fran Metelko (1789-1860), slovinský kněz, gramatik, spisovatel a překladatel školních a náboženských knih.

¹³ Miha Kastelic (1796-1868), slovinský básník, knihovník a úředník.

¹⁴ Básnický almanach, který řídil Miha Kastelic. Vycházel v Lublani v letech 1830-1834 a publikoval poezii, básně i překlady.

¹⁵ Anton Martin Slomšek (1800-1862), slovinský kněz, spisovatel, básník pedagog a světec.

¹⁶ Ilyrské hnutí bylo národně politické a kulturní hnutí jižních Slovanů, které se nejsilněji rozšířilo v 1. polovině 19. století u Chorvatů, jako odpor proti maďarizaci a germanizaci.

¹⁷ Ljudevit Gaj (1809-1872), chorvatský jazykovědec, politik, novinář a spisovatel.

¹⁸ Janko Drašković (1770-1856), chorvatský básník, národní buditel a politik.

¹⁹ Stanko Vraz (1810-1851), slovinský básník.

Po několika staletích rozvoje slovinské literatury, kdy byli hlavními představiteli pouze muži, přichází doba také pro ženy jako autorky. Tyto ženy vstoupily do slovinské literatury v době bouřlivých událostí v roce 1848, kdy celou Evropou proběhla vlna více či méně spontánních revolucí.

První uveřejněné texty napsané ženskými pery můžeme najít ještě před rokem 1848, není jich však mnoho. Báseň „*Tri cvetlice*“ české autorky Vlastimily Růžičkové, která vyšla v *Novicah* roku 1844, přeložil Luka Jeran²⁰. V dalším roce následuje první zveřejnění slovinského ženského literárního textu. Je to báseň „*Moji mili domovini*“ (1845), která byla podepsána jménem Zofija R.

V roce 1848 se objeví texty autorky Fany Hausmann v Jeretinových²¹ *Celjskih novicah* a v Cigaletově²² *Sloveniji*. Roku 1850 se v *Novicah* ohlásí s básní „*Prijaznost*“ Jela Tomšič. Přestože byly začátky skromné, je důležité, že od této chvíle se vytváří linie ženské literární tvorby ve Slovinsku. K rychlejšímu vývoji literární tvorby napomohly v 60. letech 19. století čítárny²³, ještě více ale zavedení školského zákona v roce 1868-1869, který definitivně zavedl povinnou školní docházku pro všechny děti.

Hlavní témata prvních autorek byla nepochybně vlast a láska k ní, povzbuzování národního cítění a slovanství.

²⁰ Luka Jeran (1818-1896), slovinský misionář, básník, spisovatel a úředník.

²¹ Jeretin Janez Krst (1803-1853).

²² Matej Cigale (1819-1889).

²³ Čítárna je obvykle větší prostor v knihovně, který je určený ke čtení knih, periodického tisku nebo jiných materiálů.

2.2 Slovinské autorky a jejich tvorba (19. století - začátek 20. století)

Ernestina Jelovšek (1842-1917)

Narodila se v Lublani jako druhé dítě France Prešerna a Any Jelovšek. V letech 1850-1854 se vyučila švadlenou stejně jako její maminka. Po dvou letech odjela Ernestina do Terstu, kam odešla její maminka po manželově smrti a odtud obě odcestovaly do Vídně, kde se až do maminčiny smrti živily jako švadleny. Poté Ernestina bydlela ještě v Mariboru a nakonec se roku 1879 vrátila zpátky do rodného města. Až do úplného vyčerpání stále pracovala jako švadlena.

V roce 1875 začala na prosbu dr. Razlaga sepisovat svoje vzpomínky na svého tatínka F. Prešerna. Napsané byly nejdříve v němčině s názvem „*Erinnerung an dr. Fran Prešeren*“. Poté byly Prešernovy sbírky „*Poezije*“ opětovně vydány v roce 1866, které vydal Fran Levstik²⁴, Josip Stritar a Josip Jurčič. Obsahují i Ernestininy vzpomínky, vydány A. Aškercem²⁵. V roce 1903 pak vycházejí „*Spomini na Prešerna*“, ve kterých Ernestina uvedla příběh otcova života, napsaný podle vzpomínek její matky a babičky Jelovšek.

Fany Hausmann (1818-1853)

Byla dcerou Josipa Ludvika Hausmanna, vlastníka panství Novo Celje, který byl kvůli finančním potížím v roce 1851 zavřen. V době jeho uvěznění se Fany přestěhovala do Celje, kde však onemocněla tuberkulózou a v roce 1853 zemřela ve věku 35 let.

V roce 1848 se začalo její jméno objevovat na veřejnosti poté, co vyšly její básně v již zmíněných Jeretinových *Celjskih novicah* a v Cigaletově *Sloveniji*. Mezi prvními byla vydána báseň s názvem „*Vojaka izhod*“ (1848), která líčí vojákovo loučení s domovem. Dále báseň „*Popotnik*“ (1848-49), která vypráví o tom, jak šel poutník hledat štěstí do světa a nakonec ho našel doma pod slaměnou střechou.

Její vstup mezi slovinské literáty nadšeně uvítal Lovro Toman²⁶, který jí v úctě věnoval ódu s názvem „*Prvi slovenski pesnici Fani Hausmann*“.

²⁴ Fran Levstik (1831-1887), slovinský básník, dramatik, kritik a jazykovědec.

²⁵ Anton Aškerc (1856-1912), slovinský básník, kněz a archivář.

²⁶ Lovro Toman (1807-1870), slovinský právník, řečník, básník a poslanec ve vídeňském státním sboru.

V roce 1849 přestaly vycházet jak *Slovenske novine*, tak také *Slovenija*, což bylo způsobeno finančními problémy vydavatelů a stále se zvyšujícím tlakem cenzury. Fany Hausmann proto přestává zveřejňovat svoji tvorbu a její jméno mizí z povědomí čtenářů.

Její básně byly jednoduché, srozumitelné a smutné. Jejich častým tématem byl domov a láska k domovu. Celjší současníci Fany Hausmann popisovali jako krásnou vysokou slečnu, náruživou hráčku karet, zaujatou stoupenkyni katolické víry a dámu stále oblečenou v černém.

V 80. letech 20. století byla opětovně publikována její tvorba a tehdy se o jejím autorství objevily první pochyby. Její slovinský rukopis nebyl totiž ověřen. Jedinou báseň, kterou můžeme s jistotou přiřadit k Fany Hausmann, je báseň napsaná v němčině „*Cesarju za god/Zum Nahmensfeste*“. Právě mariborský kanovník Ignac Orožen, který ji osobně znal, tvrdil, že Fany slovinštinu neznala, protože i u nich doma se neustále hovořilo pouze německy. Touto otázkou se později zabýval i historik Igor Grdina, ale přesto zůstává ohledně jejího autorství ještě mnoho věcí neprobádaných a nevyslovených.

Josipina Urbančič Turnograjska (1833-1854)

Jedna z prvních slovinských prozaiček a hudebnic, která se narodila v bohaté rodině hradního pána Ivana Nepomuka Urbančiča a Jožefiny Terpinc. Vzdělání jí poskytl její první domácí učitel Alojzij Potočnik²⁷, který ji učil zeměpis, historii, matematiku a mimo jiné i hru na klavír. Vyučování bylo rozšířené o výuku náboženství, později také o latinu a italštinu. V roce 1849 převzal její výuku kaplan Lovro Pinta²⁸. Jakožto bývalý student v Karlovaci byl první, který přinesl ilyrské ideje do Slovinska. Josipinu seznámil se slovanskými dějinami a literaturou a učil ji slovanským jazykům, především češtině, ruštině a chorvatštině. Pintar byl také ten, kdo mladou Josipinu seznámil s Lovro Tomanem, s nímž si poté dopisovala a v jejich srdcích vzplanula vzájemná láska.

Právě na Pintarův podnět začala sedmnáctiletá Josipina tehdy psát. Mimo psaní krátkých pověstí, jejichž náměty nejčastěji čerpala ze slovanských dějin, složila a zhudebnila také několik písní.

²⁷ Alojzij Potočnik (1876-1954), slovinský učitel a místní badatel historie.

²⁸ Lovro Pintar (1814-1875), slovinský kněz.

V roce 1853 se Josipina a Lovro vzali. Odešli spolu do Grazu, kde však po roce Josipina zemřela ve věku 21 let. Po jejím pohřbu jí Josip Stritar²⁹ věnoval báseň „*Josipini Turnograjski na prerani grob*“ (1854).

Josipina Turnograjska za svého krátkého života vytvořila obdivuhodný literární soubor. Napsala 37 pověstí, několik básní a spisů, z nichž některé byly publikovány v Janežičově revue *Slovenska Bčela*, jiné v Razlagově *Zoře*³⁰. Vybraná díla z její prózy vyšla v roce 1921 s detailní literárně-historickou studií od Ivana Laha³¹ „*Josipina Turnograjska, njeno živiljenje in dela*“. Co se týče pověstí, za zmínku určitě stojí „*Nedolžnost in sila*“ (1851), „*Slovanski mučenik*“ (1851) a „*Zvestoba do smrti*“ (1851).

Nejenom že byla první slovinskou prozaičkou, ale byla také jednou z prvních slovinských autorek, které byly překládány do cizích jazyků.

Tématicky se Josipina zajímala o slovanské dějiny. Často se v pověstech věnuje otázce moci a jejího zneužití. Dále píše o poctivosti, přátelství, hrdinství a víře v budoucnost. Zvláštní místo mají v jejich vypravováních ženské postavy, které mají typické lidské vlastnosti. Její hrdinky jsou ovlivněné okolím, které ostře kritizuje jejich povahu.

Po zmíněných autorkách přišly samozřejmě další. První jejich následovnice byla Luiza Pesjak, která v roce 1864 v *Novicah* publikovala báseň „*Kar ljubim*“. Jako další se k ní v roce 1873 přidala Pavlina Doljak, později provdaná Pajk a století zakončila mladá Marica Nadlišek Bartol.

Luiza Pesjak (1828-1898), rozená Crobath

Byla nejstarší dcerou významného lublaňského advokáta, dr. Blaže Crobatha a Josipiny Brugnak. U jejího otce pracoval jako koncipient France Prešeren, který celých čtrnáct let v jeho službách navštěvoval rodinu Crobathových a učil Luizu historii, angličtinu a latinu. O Prešernovi psala později Luiza ve svých vzpomínkách „*Iz mojega dnevnika*“ (1884), kde uvádí, že ji už jako malé holčičce psal krátké verše,

²⁹ Josip Stritar (1836-1923), slovinský spisovatel, básník a kritik.

³⁰ Zora byla literárně-vědecká revue, která vycházela v letech 1872-1878. Měla podnázev časopis pro zábavu, vědu a umění. Vycházela v Mariboru, na její tvorbě se podíleli Janko Pajk, Davorin Trstenjak a Josip Jurčič.

³¹ Ivan Lah (1881-1938), slovinský spisovatel, publicista, překladatel a profesor na gymnáziu.

s kterými pak vystupovala před rodiči při různých rodinných oslavách. Doma se setkávala i s jinými tehdejšími lublaňskými osobnostmi, především s úředníky a vzdělanci.

Luiza byla jako měšťanská dcerka vzdělanců podrobena odpovídajícímu vzdělání. Nejprve navštěvovala soukromý Fröhlichův dívčí institut a poté se učila doma. Zнала velmi mnoho jazyků. Prvním jazykem byla němčina, kterou se hovořilo v rodině. Dále potom italština, francouzština, angličtina a také některé ze slovanských jazyků. Na její duševní rozvoj pak silně zapůsobilo časté cestování po Slovinsku a po Evropě. Na jednom z těchto putování po vlasti se v roce 1840 seznámila se Stankem Vrazem, který mladé Luize věnoval celou básničku a právě kontakt s ním vedl Luizu ke psaní. V knize „*Spomini*“ zmiňuje, že první básničku napsala právě po setkání s Vrazem v roce 1840 v městečku Rogaška Slatina ve dvanácti letech. Psát tak začala už před publikováním, ovšem v němčině.

V revolučním roce 1848 jí zemřel otec a v témže roce se Luiza provdala za váženého, o dvacet let staršího lublaňského obchodníka Simona Pesjaka. Její manželství bylo šťastné a porodila pět děvčátek. Podstatné bylo, že v manželství pokračovala se svým dosavadním způsobem života s častými cestami a psaním obsáhlého osobního deníku.

Luiza pro své dcery mimo francouzské vychovatelky najala také učitele slovinštiny. Tím byl profesor náboženské výuky Anton Lesar³², který skoro čtyřicetiletou Luizu naučil slovinštinu a tím začala její literární tvorba ve slovinském jazyce, které se věnovala více než třicet let. Luiza Pesjak se stala spolupracovnicí mnohých slovinských týdeníků a revue. V roce 1864 publikovala svoji první báseň ve slovinštině v *Novicah* s názvem „*Prva moja pesmica slovenska*“ (1864), později psala i pověsti a divadelní texty.

Na konci šedesátých let rodina kvůli manželovým finančním spekulacím přišla o většinu majetku. Jejich nejstarší dcera Helena, která měla skvělou pěveckou kariéru a vystupovala na nejznámějších německých pódii té doby, podporovala svou výplatou zchudlé rodiče. Ve stejné době se Luiza v Lublani seznámila s Franem Levstikem, redaktorem revue *Vrtec* Ivanem Tomšičem³³ a s básníkem Josipem Cimpermanem³⁴,

³² Anton Lesar (1824-1873), slovinský kněz.

³³ Ivan Tomšič (1838-1894), slovinský spisovatel a vychovatel.

³⁴ Josip Cimperman (1847-1893), slovinský básník a překladatel.

kterí ji také materiálně podporovali. Cimperman zůstal jejím osobním přítelem, který četl její texty a opravoval je po stránce jazykové.

Marica Bartol (1867-1940), rozená Nadlišek

Její otec byl vyučený stavitel a vedoucí kamenolomu. Po slovinské základní škole, kterou navštěvovala u Sv. Ivana, pokračovalo její vzdělávání v italské měšťanské škole v Terstu. Na podzim v roce 1882 se zapsala na učiliště v Gorici. Na tato léta vzpomíná jako na nejlepší roky svého života.

V roce 1888 začala publikovat, první texty jí uveřejnila terstská *Edinost*. V dalším roce se však s texty obrátila na *Ljubljanski zvon*³⁵, redakce jí odkázala na Janka Kersnika, který jí měl radit ohledně jejího psaní. S tím začalo obzvláště výjimečné a pro Marici důležité přátelství. Rok poté jí *Ljubljanski zvon* otiskl první povídku „*Ana/Moja prijateljica*“ (1889). V roce 1897 začala řídit *Slovenku*, první slovinský ženský list, který v době jejího redigování vycházel jako příloha terstské *Edinosti*. Další léta pro ni byla hodně náročná, učila ve škole, řídila *Slovenku* a pro *Ljubljanski zvon* psala román „*Fata morgana*“ (1898). Koncem roku poznala také Bartola, který se s ní brzy zasnoubil. V dubnu 1899 se vdala a přestěhovala do Terstu. Tím pro ni začal nový a odlišný život.

V roce 1900 převzala vedení *Slovenky* Ivanka Anžič³⁶, později provdaná Klemenčič, a změnila ji v nezávislou revue. Na podzim Marica porodila první dítě, syna, který však po dvou a půl měsících umřel. Poté se narodila dcera, syn a tak to pokračovalo až do sedmého a posledního porodu v roce 1909.

Během první světové války poslala nejmladšího syna i s některými dalšími dětmi do Sv. Ivana u Varaždinu. Na konci války se stal život pro Slovince ve fašistické Itálii a Terstu ještě těžší. Začala protislovinská štvánice, zmizely všechny veřejné nápisy ve slovinštině, zavřely se slovinské školy a šikanování Slovinců bylo na každodenním pořádku. Dcerky kvůli tomu zůstaly bez vzdělání. Slovinci se v Terstu tajně shromažďovali a organizovali vyučování ve slovinském jazyce. V lednu 1919 její muž opustil práci a odcestoval do Lublaně, kde pracoval na poště. Na podzim roku 1919

³⁵ Lublaňský zvon byl slovinský časopis, který vycházel v letech 1881-1941 jako měsíčník. V časopisu se projevoval realismus a naturalismus.

³⁶ Ivanka Anžič Klemenčič (1876-1960), slovinská novinářka.

se Marica s pěti dětmi přestěhovala za mužem do Lublaně, kde na ni čekaly další nesnáze.

V Lublani se Marica zapojila do ženského hnutí a začala novým životem publicistky. V roce 1923 byla jednou ze zakladatelek oddělení pro mládež ve Slovinském ženském spolku, který podporoval čtení mezi školní mládeží. Spolupracovala s novou ženskou revue *Ženski svet*, kterou v roce 1923 založili v Terstu, a odtud se roku 1929 přesunula do Lublaně. V letech 1931-1934 byla odpovědnou redaktorkou tohoto revue. Před smrtí v roce 1938 zrevidovala a doplnila svoje vzpomínky a připravila je pro zveřejnění. Zemřela v roce 1940 v Lublani.

Pavlina Pajk (1854-1901), rozená Doljak

Pavlina byla dcerou soudce Josipa Doljaka³⁷, slovinského státního poslance v roce 1848, a Pavliny, dcery profesora Milharčičeva. Rodina byla i přes svůj slovinský původ poitalštěna. Už svoje dětská léta prožila Pavlina v Itálii. Narodila se tehdy ještě v rakouské Pávii, poté žila s rodiči v Miláně, kde jí po porodu umřela maminka a nakonec se s otcem přestěhovali do Terstu. V roce 1861 umřel i tatínek a o čtyři sirotky se postaral jejich strýc Matija Doljak³⁸ ze Solkanu u Gorice. Staršího bratra Teodora poslal strýc na školu do Vídně, ale Pavlinu poslal na čtyři roky k voršilkám³⁹ do Gorice.

U Doljakových v Solkanu sice hovořili italsky, nicméně se v jejich domě scházela společnost zámožných, národně uvědomělých a vzdělaných pánů, mezi něž patřil politik dr. Karel Lavrič⁴⁰, Ernest Klavžar⁴¹, profesori Fran Levec⁴² a Fran Šuklje⁴³. Všichni pánové tak přinesli do domu ducha nové doby a s ním také slovinštinu. Pavlina, která mluvila pouze italsky a slovinský jazyk používala jen zřídka, se na jejich podnět začala slovinštinu učit. Četla slovinské knihy a své znalosti už na začátku sedmdesátých let používala jako recitátorka ve slovinských čítárnách. V té době začala také ve slovinštině psát, dosud psala jen italsky.

³⁷ Josip Doljak (1820-1861).

³⁸ Matija Doljak (1822-1875), slovinský politik.

³⁹ Řád sv. Voršilky.

⁴⁰ Karel Lavrič (1818-1876), slovinský právník a politik.

⁴¹ Ernest Klavžar (1841-1920), slovinský politik, žurnalista a znalec v hospodářství.

⁴² Fran Levec (1846-1916), slovinský literární historik, úředník a učitel.

⁴³ Fran Šuklje (1849-1935), slovinský politik a historik.

Přelom jejího života nastal v roce 1872, kdy se spolu s mladšími sestrami přestěhovala k bratrovi do Gorice, aby u něho hospodařila. I přes to, že její bratr byl zarputilý italoofil, psala Pavlina ve slovinštině. V té době také uveřejnila své první prozaické spisy a v gorické *Soči*⁴⁴ uveřejnila v roce 1873 povídku „*Prva ljubezen*“, pak následovaly ještě nepodepsané fejetony „*Soča*“ a „*Ženska v družini*“. Pavlina si přes bratrův odpor hledala nový, z hlediska vyjadřování volnější časopis a našla tehdy revue *Zora*, kterou v Mariboru vydával profesor Janko Pajk⁴⁵. S publikováním v revue vstoupila do slovinského literárního prostoru, ve kterém zůstala přítomna celých třicet let.

Mladou básničku oslovil Josip Cimperman, se kterým si pravidelně dopisovala skoro dva roky. Přátelství s Cimpermanem bylo v tomto období pro Pavlinu důležité z více důvodů, k jejím pohnutkám jí dodal odvalu a sebevědomí, byl také její jazykový mentor.

Životně důležité bylo její setkání s Janko Pajkem, který byl v době Pavlininých začátků v revue ještě ženatý muž a byl otcem dvou dětí. V roce 1875 ovdověl a následující rok se v únoru 1876 Pavlina a Janko Pajk vzali. Byl mezi nimi sedmnáctiletý věkový rozdíl, což způsobilo veliký poprask v bohaté rodině jeho zemřelé manželky. Pajk zbankrotoval, musel zastavit vydávání *Zori* a prodat celou tiskárnu.

Zofka Kveder (1878-1926)

Je mnohdy označována za dvojdomou slovinsko-charvátskou prozaičku a dramatičku. Můžeme o ní slyšet také jako o zakladatelce tzv. ženské literatury ve Slovinsku.

Většinu svého života prožila mimo Slovinsko. Nejprve pobývala v Gorici a poté v Terstu, kde v tamějších časopisech *Edinost*⁴⁶ a *Slovenka*⁴⁷ publikovala své texty, které se týkaly především ženských a sociálních otázek. V *Edinosti* jí vyšla povídka „*Moja prijateljica*“ (1900), kde vypráví o mladé dívce, o jejím dětství a dospívání.

Hned od začátku roku 1900 byla Zofka na studiích v Praze, kde se chtěla prosadit jako literátka a publicistka. Zapojovala se do zdejšího kulturního

⁴⁴ Soča byl časopis, pokrokového laického díla gorických, benešských a furlanských Slovinců, který vycházel v letech 1947-1960.

⁴⁵ Janko Pajk (1837-1899), slovinský literární teoretik, filozof a úředník.

⁴⁶ Edinost, tento název nesly politické noviny terstských Slovinců, které vycházely v letech 1876-1928.

⁴⁷ Slovenka byl první slovinský časopis pro ženy. Vycházel v Terstu od roku 1897-1902.

a společenského života, ráda se stýkala s českými i jihoslovanskými studenty, navštěvovala divadla, výstavy, zajímala se o revue a o spolupráci s významnými českými deníky *Národní listy* a *Národní politika*.

V mnoha směrech jí pestré město poskytovalo četné možnosti, přesto se však cítila osamělá. Možná proto začala žít se studentem medicíny Vladimírem Jelovškem⁴⁸. Ještě nebyli manželé, ale už v roce 1901 se jim narodila dcera Vladka.

V těžkých podmínkách jejich pronajatého a studeného pokoje psala Zofka usilovně krátké realistické prózy, protože se domnívala, že má talent. Věřila, že jednou napíše takové dílo, které osloví mnoho čtenářů.

Než se jí však podařilo vydat na vlastní náklady knihu s názvem „*Misterij žene*“ v roce 1900, musela své črty, povídky a krátké prózy posílat do slovinských časopisů. Byla velice zklamána, že jí česká periodika nechtěla texty otisknout. Aby se tedy prosadila v české společnosti, nechávala si slovinsky psanou prózu do češtiny překládat.

„*Misterij žene*“ vypovídá o tragickém údělu žen v tehdejší společnosti. Tato próza byla ostře kritizována, našlo pro ni pochopení jen několik socialistických kritiků. Námět čerpala z vlastního rodinného prostředí, které zobecnila na vztah mezi mužem a ženou, vztah rodičů k dětem a na postavení ženy v rodině a ve společnosti. Rok poté vydává knihu „*Ljubezen*“ (1901), kde zobrazuje ženu jako oběť rodinného a společenského útisku.

Nejpropracovanější dílo se jmenuje „*Njeno življenje*“ (1914). Tento román vypráví o vdané ženě, která se obětovala pro svého syna. Syn však v sobě nedokáže potlačit špatné vlastnosti po otci a způsobuje tak matce zklamání. Román končí tragicky. Nakonec zoufalá matka syna zastřelí a sama spáchá sebevraždu. Zcela odlišný od předešlých děl je soubor krátkých črt, který autorka nazvala „*Hrvatariji*“ (1903). Zachytila v něm těžké postavení prostého venkovského člověka, který odcházel z domova za prací na dlouhé měsíce, aby uživil svoji rodinu.

Sebevědomou začínající literátku a redaktorku Zofku Kveder nepřijalo idealistické pražské kulturní prostředí tak, jak by si představovala. To se však v letech 1904-1914 výrazně změnilo, když pražský výrobce žitné kávy František Vydra začal bezplatně vydávat ve slovinštině pro své slovinské odběratele reklamní měsíčník *Domači prijatelj*. Redaktorkou tohoto měsíčníku se stala právě Zofka, která v něm

⁴⁸ Vladimír Jelovšek (1879-1931), chorvatský lékař a básník. Během studia v Praze přispíval do českých časopisů.

publikovala mimo jiné i vlastní prozaické texty. Mohla se v nich plně vyvíjet jako publicistka i jako autorka krátkých próz a navíc měla pravidelný měsíční příjem.

Zofka byla sice silná a statečná žena, avšak bývala často smutná. Trpěla pocitem, že ji společnost nechápe nejen jako literární tvůrkyni, ale i jako ženu.

2.3 Slovinské autorky a jejich tvorba (20. století)

Berta Bojetu Boeta (1946-1996)

Tato spisovatelka se narodila v mariborské židovské rodině. Po učilišti studovala nejdříve slavistiku na Pedagogické fakultě v Lublani a poté navštěvovala Divadelní akademii AGRFT. Zabývala se herectvím, které uplatnila v loutkovém divadle, kde hrála patnáct let.

Nejdříve publikovala dvě básnické sbírky, první z nich vyšla v roce 1979 pod názvem „*Žabon*“ a o devět let později v roce 1988 druhá sbírka, které dala autorka název „*Besede iz hiše Karlstein*“. V obou sbírkách najdeme stejné motivy jako jsou ptáci, domy, vojáci, chlapi, sexualita, násilí a moc.

Napsala ještě dva romány. První vyšel v roce 1990 s názvem „*Filio ni doma*“ a „*Ptičja hiša*“ v roce 1995, kde se proplétají témata stejně jako v předchozích sbírkách. Do popředí zde klade ženy, problematiku jejich citů, lásku, utrpení a beznadějnost, píše i o vlastních vzpomínkách na koncentrační tábory. V té době nebyla situace pro ženy snadná. Společenské prostředí vytvářelo rozdíly týkající se pohlaví a sociálního postavení.

Hlavními osobami v dílech jsou již zmiňované ženy a do popředí je tedy stavěn jejich příběh. Za své neobvyklé jednání jsou trestané, nejdříve fyzicky ještě více pak psychicky. Přitom si přejí vysvobodit se od násilnický zmocněného světa, do kterého jsou chyceny.

Umělecká tvorba jejích děl je provázána jak obsahově tak slohově. Berta Bojetu Boeta dovoluje ženám se až nečekaně upřímně vyjadřovat o nejvíce tabuizovaných tématech a ještě více pak o vztahu k mužům.

Ela Peroci (1922-2001)

Ela Peroci známá především jako autorka pohádek se narodila v roce 1922 v městečku Rogaška Slatina. Po skončení gymnázia a učiliště v Lublani pracovala jako učitelka. Zaměstnání brzy opustila a raději se věnovala žurnalistice. Jako novinářka z počátku pracovala v redakci časopisů *Pionir* a *Ciciban*. V letech 1955-1962 v redakci

Mladi svet. Později v revue *Otrok in družina* a v důchodu ještě pracovala v mládežnickém a vzdělávacím oddělení rádia *Slovenija* do roku 1978.

Ela Peroci byla především úspěšná a oblíbená autorka pro děti a mládež. Možná také proto, že její dcery byly pro ni velikou inspirací. Sama spisovatelka totiž jako dítě vyrůstala bez pohádek, setkala se s nimi, až když je četla právě svým dcerám. Dcery zapojila i do své tvorby. Hlavní hrdinka, která vystupuje v pohádce „*Hišica iz kock*“ (1964) je dcerka Jelka a v dalších dílech se můžeme setkat také s Ankou i s dětmi ze sousedství. V novějších povídkách jsou pak její hrdinové vnuci.

Její první publikovaná slovinská pohádka byla „*Moj dežnik je lahko balon*“ (1955) s ilustracemi Marlenky Stupici. Odhalovala a popisovala svět dětí v městském prostředí, které bylo tak odlišné od venkovského.

Mezi její nejznámější pohádky určitě patří „*Muca Copatarica*“ (1957), „*Očala tete Bajavaje*“ (1969), „*Nina v čudežni deželi*“ (1985) a „*Modri zajec*“ (1975).

Námětem děl jsou nejen prožitky z městského prostředí současného dítěte, ale řeší i jeho vztah k rodičům. V povídkách se objevují děti, které často musejí řešit složité otázky samy bez pomoci dospělých. Prožily buď radostné nebo smutné dětství a o své pocity se navíc nemohly s nikým podělit. Tímto byl děj současné městské pohádky poutavý.

Její díla vzbuzovala zájem také mimo slovinské hranice, byla přeložena do většiny evropských jazyků.

Kristina Brenk (1911-2009)

Básnířka, dramatička a překladatelka Kristina Brenk se narodila v roce 1911 v Horjulu, kde prožila krásné dětství u své babičky, která ji často vyprávěla pohádky. Později si pohádky četla sama, vyprávěla je a ve školních letech je začala psát. Studovala pedagogiku na Filozofické fakultě v Lublani a ze stejného oboru získala doktorát v roce 1939. V letech 1949-1973 pracovala jako redaktorka literatury pro mládež v nakladatelství *Mladinska knjiga*⁴⁹. Jako spisovatelka a překladatelka se věnovala literatuře pro děti a mládež.

V době studia psala hry, básně a povídky pro školní listy. Před druhou světovou válkou publikovala texty o divadle a o tanečním umění v revue *Ljubljanski zvon*⁵⁰.

⁴⁹ Nakladatelství *Knjiga pro mládež*, založené bylo v roce 1945.

⁵⁰ Lublaňský zvon byl slovinský časopis, který vycházel v letech 1881-1941.

Během druhé světové války spolupracovala s Osvobozeneckou frontou⁵¹ a starala se o pomoc a ochranu dětí, jejichž rodiče byli u partyzánů nebo v okupačním zajetí. Byla velmi úspěšná kurýrka a často doprovázela spisovatele Prežihova Vorance⁵², který byl během války hlavní osobou rádia *Kričič* v Lublani.

Hlavní motiv jejích válečných povídek je národně osvobozenecký boj, ve vzpomínkových črtách pak spisovatelka vypráví o svém životě v Horjulu, o těžkém životě matky samoživitelky, o rodinném životě po válce a vlastním setkání se spisovatelem, básníky, ilustrátory a s mladými čtenáři. Po druhé světové válce publikovala povídky a pohádky v revue pro mládež, jako jsou *Vrtec*, *Ciciban*, *Kurirček* a *Pionirski list*.

V 70. letech 20. století se v literatuře pro děti a mládež dostalo do popředí scifi. Protože Kristina stále sledovala aktuální literární dění ve světě, napsala v této době díla „*Deklica Delfina in lisica Zvitirepka*“ (1972) a „*Srebrna račka, zlata račka*“ (1975), která jsou zařazována na samý vrchol slovinského scifi.

Její další díla pro mládež „*Mačeha in pastorka*“ (1951), „*Igra o bogatih in zdravilnem kamnu*“ (1953), „*Najlepša roža*“ (1956), „*Čarobna paličica*“ (1958) a „*Modra vrtnica za princesko*“ (1963) jsou pravé divadelní pohádky. Zároveň doplňují pohádkovou tradici a jsou protiváhou k vynuceným výchovným divadelním hrám pro děti.

Kristina Brenk dostala při svátku města Lublaně 9. května 2007 titul „Čestná občanka Lublaně“.

Lili Novy (1885-1958)

Překladatelka a básnířka Lili Novy se narodila v roce 1885. Po otci byla německého, po matce pak slovinského původu. Její rodina se často stěhovala a Lili si na žádný kraj příliš nezvykla. Po dynamickém způsobu života plného stěhování se nakonec usadila s manželem podplukovníkem Edvardem Novym v Lublani na Starem trgu a založila si rodinu.

Básnický jazyk, se kterým Lili vstoupila do světa poezie, byl nejdříve němčina. V němčině psala básně už jako malé dítě, zvláště intenzivně pak tvořila jako mladá dáma.

⁵¹ Osvobozenecká fronta byla slovinská politická organizace, která vznikla jako odpověď na okupaci ve Slovinsku za druhé světové války.

⁵² Prežihov Voranc, pravým jménem Lovro Kuhar (1893-1950), slovinský spisovatel a komunista.

Ve 20. letech 20. století se čím dál více seznamuje se slovinskou literaturou. Nejdříve začala překládat slovinské autory do němčiny, mistrovsky přeložila díla Otona Župančiče⁵³ a France Přešerna. Přeložila mnoho děl i od známého básníka Johanna Wolfganga von Goetha⁵⁴.

V Lublani vstoupila do slovinského kulturního kroužku a seznámila se mimo Alojze Gradnika⁵⁵ i s jinými členy, jako byl Ciril Kosmač⁵⁶, Josip Vidmar⁵⁷ a Pavel Golia⁵⁸. Pod vlivem zmiňovaného A. Gradnika postupně začala se psaním autorské poezie ve slovinštině a napsala dětské básně s názvem „*Pikapoka*“ (1968) a „*Majhni ste na tem velikem svetu*“ (1973). Slovinské básně začala psát tedy poměrně pozdě. Bylo jí v té době okolo 50 let. Sbírkou „*Temna vrata*“, která vyšla v roce 1941, se viditelně zapsala do slovinské poezie. Další básni dala spisovatelka název „*Umreti*“. Citlivě a smysluplně v ní hovoří o svém stanovisku k základním existenciálním otázkám týkajících se života a smrti.

Mira Mihelič (1912-1985)

Slovinská spisovatelka a překladatelka se narodila do zámožné měšťanské rodiny ve Splitu v roce 1912. Otec byl podnikatel a matka operní pěvkyně, která se vzdala vystupování na otcovu žádost. Rodiče se rozvedli, když byla Mira ještě malá, a otec ji poslal k prarodičům do Trbovlje. Po základní škole navštěvovala gymnázium a odchodila dva semestry na právech. Po válce kvůli početné rodině, měla čtyři děti, zůstala doma a věnovala se spisovatelství a překladatelství. Mira Mihelič psala romány, dramata, novely a díla pro mládež. Kromě obsáhlé spisovatelké tvorby pak přeložila ještě asi 50 knih. Samotným psaním literárních děl se tenkrát nebylo možné uživit.

Ve svých dílech Mira Mihelič psala o různých tématech. Psala hlavně o ženách, a proto byla považována za následovnici Zofky Kveder. Napsala trilogii „*Plamen ali dim*“ (1973), která vypráví o slovinské měšťanské rodině. Pro mládež napsala sbírku črt, které jsou autobiografické, s názvem „*Pridi, moj mili Ariel*“ (1965).

⁵³ Oton Župančič (1878-1949), slovinský básník, dramatik, překladatel a redaktor revue Lublaňský zvon.

⁵⁴ Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832), německý básník, dramatik, spisovatel, politik a filozof.

⁵⁵ Alojz Gradnik (1882-1967), slovinská básník a překladatel.

⁵⁶ Ciril Kosmač (1910-1980), slovinský spisovatel.

⁵⁷ Josip Vidmar (1895-1992), slovinský kritik, překladatel, esejista a politik.

⁵⁸ Pavel Golia (1887-1959), slovinský důstojník, básník a dramatik, který psal pod pseudonymem Pavel Ludovikov.

Věnovala se také historickým tématům jako například v románě „*Tujec v Emoni*“ (1978).

Mira Mihelič svá mistrovská díla tvořila především v Lublani na Aškercově ulici, kde nyní na jejím domě visí pamětní deska, vzpomínka na spisovatelku a jejího muže malíře France Miheliče⁵⁹.

Nedeljka Pirjevec (1932-2003)

Spisovatelka, překladatelka a herečka Nedeljka Pirjevec se narodila v roce 1932 ve městě Cerklno. Promovala v první generaci na akademii AGRFT a spolupracovala s četnými divadly po celém Slovinsku. Později pracovala jako dokumentaristka v Institutu pro sociologii a filozofii Univerzity Lublaň. Vdala se za literárního historika Dušana Pirjevce⁶⁰, který zastával už za války mnoho důležitých politických, vojenských a ideologicko-propagandistických funkcí.

Napsala autobiografický román „*Saga o kovčku*“ (2003), kde popisuje její život doma, ve škole a také v práci. Popisuje své prožitky, které v dětských letech zažila s otcem a matkou, o všech jejich stěhováních. Příběh ale nemá název „*Saga o kovčku*“ kvůli stěhování, jak bychom si mohli myslet. Kufř použila jako metaforu pro člověka 20. století a oblečení v kufři jako metaforu problémů, které člověk nosí s sebou. Sama o sobě nikdy nemluvila, ale psaním vyjadřovala své myšlenky, názory.

Vida Taufer (1903-1966)

Narodila se v roce 1903 v Zagorje, kde navštěvovala základní školu v letech 1909-1916. Po škole odešla do Lublaně, ale onemocněla na těžkou chřipku a musela Lublaň opustit. Odstěhovala se do Mariboru, kde navštěvovala dramatický divadelní kroužek a studovala na učilišti, které zakončila maturitou. Skoro současná smrt jejích rodičů v roce 1921 ji velice zasáhla. Odpovědnost za výchovu dětí a starost o domácnost jako na nejstarší sestře pěti sourozenců zůstala na ní.

V roce 1957 se vrátila zpátky do Lublaně, kde ji do povědomí veřejnosti dostal Ivan Lah. Začal od ní odebírat řadu básní z její rukopisné sbírky „*Moja beseda in Tihi akordi*“ (1920) a poté je zveřejňoval ve školních listech *Preporod*. Pro její literární

⁵⁹ France Mihelič (1907-1998), slovinský malíř, grafik a ilustrátor.

⁶⁰ Dušan Pirjevec (1921-1977), slovinský literární historik a teoretik.

rozvoj bylo důležité následující setkání s literárně stejně smýšlejícími spisovateli, jako byl především Srečko Kosovel⁶¹, který se angažoval okolo revue *Lepa Vida*. Vydala další sbírky jako „*Veje v vetru*“ (1938), „*Križev pot*“ (1941) a „*Izbrani listi*“ (1951). Napsala také hru pro mládež s názvem „*Mojca in živali*“ (1950).

Její básně, ve kterých popisuje prožitky týkající se lásky, přírody a smrti jsou melancholického charakteru. Z básní na nás působí strach z odmítnutí, strach ze života, zklamání a bolesti.

⁶¹ Srečko Kosovel (1904-1926), slovinský básník, kritik a publicista.

3. PŘEHLED SOUČASNÝCH SLOVINSKÝCH AUTOREK

Barbara Korun (1963)

Básnířka se narodila v roce 1963 v Lublani. Na lublaňské Filozofické fakultě diplomovala ze slovenistiky a srovnávací literatury. Žije a vyučuje v Lublani. Spolupracuje v redaktorském výboru u dvou literárních revue *Apokalipsi* a *Novi reviji*. Publikuje básně, občas také recenze a eseje. V roce 1999 vydala básnickou sbírku „*Ostrina miline*“. Získala za ni cenu Slovinského literárního sněmu za nejlepší „prvotinu“ roku. V roce 2003 vydala sbírku krátké básnické prózy s názvem „*Zapiski iz podzimja*“. V roce 2004 pak sbírku básní „*Razpoke*“. Její básně najdeme v různých antologiích a můžeme si je přečíst ve třinácti jazycích. V roce 2003 v Chattanooga vyšla knížka jejích básniček v anglickém překladu „*Kelly Allan Chasms*“. V roce 2005 pak výbor z její poezie „*Songs of Earth and Light*“ v překladu irského básníka Thea Dorgana.

Její poezie odhaluje neokázalou vášeň. Barbara rozmlouvá o erotice, přemýšlení o splnutí, o smyslném detektování všeho od narození až po smrt. Popisuje různé situace lidského života a jeho protiklady - zoufalství a bolest, naděje a smutek, spokojenost a hravost. V eroticky laděných slovech básnířka vyjadřuje silnou, suverénní a dominantní náladu, ale na druhou stranu také umírněnou taktost. Metafora je celkem často neomalená. Metaforický jazyk zasahuje do zvířecího světa a v něm si vypůjčuje sugestivní představy.

Bina Štampe Žmavc (1951)

Spisovatelka a básnířka se narodila v roce 1951 v Celje. Je současná slovinská spisovatelka a básnířka. Nějakou dobu učila slovinštinu, ale nejvíce času strávila řízením dětského improvizovaného divadla v Celje. V poezii pro mládež je Bina velikým přínosem díky svému bohatému básnickému jazyku. Básnířka si vymýšlí slova, její básně jsou rytmicky výrazné.

Bina Štampe Žmavc píše také šansony pro dospělé a divadelní a rozhlasové hry pro mládež. Napsala následující básnické sbírky „*Čaroznanke*“ (1990), „*Zrnca sonca*“ (1994) a „*Nebeške kočije*“ (1994).

Cvetka Bevc (1960)

Narodila se 29. října 1960. Studium muzikologie a literatury ukončila na Filozofické fakultě v Lublani a své znalosti prohloubila na Univerzitě College Cork. Napsala okolo třiceti pohádek pro děti a dospělé, které se vysílaly v rádiích. Spolupracovala s rádiem Lublaň, Maribor, Terst a Záhřeb. Vytvořila několik filmových scénářů, hudebně-divadelních představeních a počátečních znělek k rádiovým, divadelním a filmovým představením.

Na soutěžích rádia Slovinsko převzala cenu za znělku v rádiu, za pohádku a krátkou prózu. Další cenu získala na pěveckém soutěžení terstské revue *Mladika* za své dílo „*O angelih in drugih bitjih*“. Cvetka je členkou redakce revue *Poetikon* a dnes žije a tvoří v Lublani.

Ifigenija Zagoričnik Simonovič (1953)

Slovinská spisovatelka, esejistka, profesorka slavistiky a srovnávací literatury se narodila 24. března v roce 1953 v Kranji jako Eva Batič. Nové jméno dostala po matčině svatbě s básníkem Francem Zagoričnikem. Poté odešla do Lublaně, kde studovala právě srovnávací literaturu a slavistiku na Filozofické fakultě. V Lublani se seznámila s budoucím mužem a v roce 1978 se přestěhovali do Londýna, kde dodnes žijí.

Její první loutková hra pojednává o medvědovi a dědečkovi Mrazíkovi. Vyšla v Pionirju v roce 1966. Autorka píše jak pro dospělé, tak pro děti. Vydala čtyři básnické sbírky pro dospělé: „*Postopna razbremenitev*“ (1972), „*Te pesmi*“ (1976), „*Drevesa so se takrat premikala in sem pomešala njihova imena*“ (1977) a „*Krogi in vprašanja*“ (1981). Básnická sbírka pro děti nese název „*Kaj je kdo rekel in česa kdo ni*“ (1984). Zabývá se také prózou a pohádkami pro děti. Napsala pohádku „*Poljub za princesko Kvakico*“ a „*Punčka z grdimi lasmi*“. Pro její sbírku „*Kaj je v kamnu*“ (1986) je typická ženská lyrika, v které najdeme šibalský a hořký humor. Básnický styl je důvtipný, laškovný a originální. Forma básní často nespadá do tradičního rámce.

Zajímavostí je, že se Ifigenija Simonovič zabývá hrnčířstvím a spolupracuje na uměleckých výstavách keramických výrobků.

Jana Kolarič (1954)

Narodila se 17. září 1954 v Mariboru. Základní školu a gymnázium navštěvovala v rodném městě, ale akademii AGRFT úspěšně ukončila v Lublani. Studovala zde obor filmová a televizní režie. Po závěrečném studiu nastoupila do zaměstnání a do roku 2000 několikrát své pracovní místo změnila. Byla poradkyně pro školní TV, přednášející výchovy umění, kulturní animátorka, novinářka, úřednice v nakladatelství pro školní knihy.

Souběžně s pravidelnými a placenými činnostmi se usídlila v oblasti poezie a dramatiky. Pravidelně publikovala své básně a divadelní představení pro děti. Pro Drámskou knihovnu ZKOS režisovala dva divadelní texty pro amatérské jeviště a u nakladatelství Tuma vydala divadelní sbírku „*Primadona*“ (2002). Byla to sbírka textů s podrobnými inscenovanými návody, které vypracovala záměrně pro školní výchovu. V říjnu roku 2004 získala od ministerstva kultury status vrcholného umělce.

Janja Vidmar (1962)

Narodila se 23. března roku 1962 v Ptuj, brzy se s rodinou přestěhovala do Mariboru, kde žije i nyní. Maturovala na prvním gymnáziu v Mariboru, poté studovala na Akademii výtvarného umění, později na Filozofické fakultě v Lublani, ale studia zanechala. Dnes je absolventkou Pedagogické fakulty Maribor, obor slovinština a pedagogika.

Autorka píše skoro dvacet let a od roku 1996 má status samostatné pracovnice v kultuře. Je členka Svazu slovinských spisovatelů, členka správního výboru tohoto družstva a v současné době je předsednice Oddělení literatury pro mládež u DSP⁶² a iniciátorka a zakladatelka ceny Desetnica⁶³, která byla poprvé udělena roku 2004. Jako autorka a předsedkyně sekce usiluje o uplatnění literatury pro mládež a se stejně smýšlejícími zkouší postavit literaturu pro mládež do popředí literatury, kam také patří.

Díla pro mládež Janje Vidmar se zařazují do různých literárních řad a sice píše sociálně-psychologické romány, sociálně-psychologické povídky, dobrodružné povídky, dětské kriminálky a scifi. Už různorodost a rozmanitost literárních druhů a žánrů vypovídá o výjimečném poznávání současných dětí, jejich způsobu přemýšlení, vyjadřování, žití.

⁶²Svaz slovinských spisovatelů

⁶³ literární cena pro dětskou literaturu a literaturu pro mládež

Ve Slovinsku je Janja Vidmar známá především jako autorka realistické prózy pro mládež, která se řadí do oblasti sociálně-psychologického románu. Například román „*Baraba*“ (2001) byl přeložen v roce 2004 také do němčiny a nominován na cenu *Desetnica*. Za knihu s názvem „*Princeska z napako*“ (1998) získala v roce 1999 cenu za nejlepší dílo pro mládež. Uznání získala také za román „*Sonce poletja*“ (2002), „*Prijateljja*“ (2003), „*ZOO*“ (2005) a „*Fantje iz gline*“ (2005).

Lela B. Njatin (1963)

Narodila se 5. ledna 1963. Tvoří v oblasti slovního a vizuálního umění. Její ústřední literární dílo je román „*Nestrpnost*“ (1988), který získal cenu *Zlata ptica*. Cena se uděluje za nejlepší úspěch mezi mladými tvůrci. Její pohádka „*Velikanovo srce*“ (1997) byla nominovaná na cenu *Večernica*. Nejvýznamnější díla ze zahraničních antologií jsou „*Schnellstrasse*“ (1990), „*The Day Tito Died*“ (1993), „*The Third Shore*“ (2005), a antologie deseti spisovatelek s názvem „*Women's Fiction from East Central Europe*“ (2005).

V oblasti vizuálního umění nastupuje jako konceptualistka a zkoumá poměry mezi literaturou a vizuálním cítěním. S tvořením konkrétní poezie začala v 70. letech minulého století. Více času pak věnuje umění instalace, které je nejvíce viditelné v dílech „*Nisem hotel vedeti, a izvedel sem*“ (2005) a „*Odsotnost, Hommage á Igor Zabel*“ (2007).

Lili Potpara (1965)

Narodila se v roce 1965 v Mariboru. Po ukončení gymnázia a střední hudební školy v Mariboru studovala na Filozofické fakultě Univerzity v Lublani francouzský jazyk s literaturou a anglický jazyk. Diplomovala v roce 1992 a poté se dodatečně vzdělávala na International Summer School 1988 v Cambridge ve Velké Británii. V roce 1992 absolvovala úspěšně zkoušku Univerza v Cambridge Proficiency in English.

Živí se jako nezávislá překladatelka. Překládá odborné a literární texty z angličtiny do slovinštiny a naopak. Píše krátkou prózu, kterou začala publikovat

v literárních revue *Literatura*, *Dialogi* a *Sodobnost*. V roce 2002 u LUD⁶⁴ *Literatura* vyšla její první sbírka krátkých povídek „*Zgodbe na dušek*“ a téhož roku získala cenu za nejlepší literární „prvorozeně“. Kniha byla otištěna v roce 2004. O dva roky později u LUD *Literatury* vyšla druhá sbírka krátkých povídek s názvem „*Prosim, preberi*“.

Lili Potpara je matkou dvou dětí a žije a pracuje v Lublani.

Lucija Stupica (1971)

Básnířka se narodila v roce 1971 ve Šmarje. Studovala na fakultě architektury v Lublani. Ve slovinských a mezinárodních revue publikovala články o architektuře a tvořivosti a zároveň také publikovala literární texty. V roce 2001 vydala první básnické dílo „*Čelo na soncu*“. V roce 2004 pak svojí druhou básnickou knihu „*Vetrolov*“. V roce 2006 vyšla v chorvatštině sbírka s výběrem její poezie „*Pulsiranje*“. Její texty si můžeme přečíst také ve sborníku „*Ten Slovenian poets of the Nineties*“, který uspořádal v roce 2002 Peter Kolšek či v antologii mladé slovinské poezie v letech 1999-2003 „*Mi se vrnemo zvečer*“ ve výběru Matevže Kose. Dále ve sbírce nejlepších slovinských básní o lásce „*Vsaka ljubezen je pesem*“ a v antologii slovinské literatury *Litterae Slovenicae (Fragments from Slovene Literature)*, kterou v roce 2005 uspořádala Vanesa Matajč. Její díla byla přeložena do angličtiny, švédštiny, polštiny, češtiny, španělštiny, finštiny a italštiny. Za svoje první dílo „*Čelo na soncu*“ převzala cenu slovinských nakladatelů za nejlepší knižní prvotinu 17. slovinského knižního veletrhu a v březnu v roce 2002 pak cenu *Zlata ptica*.

Poezie Lucije, která patří do nejmladší generace, vyjadřuje upřímný pohled na vše kolem ní. Používá jak prozaistický způsob vyjadřování, tak také píše troufalým jazykem.

Maja Gal Štromar (1969)

Narodila se 26. srpna 1969 v Novém Městě. Studovala na lublaňské Filozofické fakultě romanistiku – francouzštinu a italštinu. Z Lublaně odešla do Paříže, kde na Mezinárodní škole divadla Jacquesa Lecoqa⁶⁵ dokončila studium divadelních her. Jako divadelní herečka byla několik let stále angažována ve Slovinském lidovém

⁶⁴ literárně-umělecký spolek

⁶⁵ francouzský učitel divadla

divadle v Celje a ve Slovinském národním divadle v Mariboru. Hostovala pak také v dalších významných divadlech. Vydala četné autorské projekty jak doma, tak v zahraničí. Zabývala se divadlem, filmem, psaním, překládáním a učením dramatické hry a rétoriky. Dosud zveřejnila šest literárních děl, z toho tři básnické sbírky, dva romány a monodrama „*ALMA AJKA*“, které vyšlo v Alexandrijské knihovně v dvojjazyčném vydání, a to ve slovinštině a arabštině.

Maja žije v Lublani a pracuje jako umělkyně. V roce 1991 převzala *Severjevo*⁶⁶ cenu za herecký úspěch.

Maja Novak (1960)

Spisovatelka a překladatelka Maja Novak se narodila v roce 1960 v Jesenicích. Studovala na právnické fakultě. Píše prózu, ve které převažuje kriminální žánr. V roce 1993 vyšel její první román „*Izza kongresa ali Umor v teritorialnih vodah*“, v následujících letech pak ještě román „*Zarka*“ (1994), „*Cimre*“ (1995), „*Karfanum ali As killed*“ (1998), „*Mačja kuga*“ (2000). V roce 1998 kniha novel „*Zverjad*“. Její krátká próza je zakotvena v rozsáhlém almanachu nesoucí název „*Zaznamovane*“ (1994) – ženské povídky „*Noč v Ljubljani*“ a „*Poletje v zgodbi*“. V knižní sbírce „*Zaznamovane*“ uveřejnila řadu povídek s ženskou tematikou jako jsou „*Ženski zalivi*“ (1996), „*Ne bomo več pridne*“ (1997). Píše také prózu pro děti „*Kufajn, Kufina in kamela Bombla*“ (1995), „*Pravljica za Saro*“ (1995), „*Vile za vsakdanjo rabo*“ (1998), „*Male živali iz velikih mest*“ (1999) a „*Ura zoologije*“ (2003).

V roce 1997 obdržela cenu *Prešernova fondu*. Překládá z francouzštiny, italštiny, srbštiny a angličtiny. V roce 2002 byl přeložen její román „*Mačja kuga*“ do srbštiny. Spolupracovala také na internetovém románu „*Trampolin*“.

Maja Vidmar (1961)

Básnířka Maja Vidmar se narodila 28. června 1961 v Nové Gorici. Už za časů studia slovinštiny a srovnávací literatury na lublaňské Filozofické fakultě vyměnila svůj rodný kraj za metropoli, kde ještě dnes žije a tvoří jako svobodná umělkyně. Vydala čtyři básnické sbírky „*Razdalje telesa*“ (1984), „*Način vezave*“ (1988),

⁶⁶ cena v oblasti divadla, kterou uděluje nadace Stane Severa, založená na vzpomínku legendárního slovinského divadelního a filmového herce

„*Ob vznožju*“ (1998), „*Prisotnost*“ (2005), uveřejněné pak byly také v různých literárních revue. V roce 1999 dostala literární cenu *Hubert-Burda-Stifung* za sbírku vybraných básní, v roce 2005 pak její poslední básnická sbírka získala Jenkovu cenu⁶⁷.

Maja Vidmar patří do střední generace slovinských básnířek. V literárním světě zakotvila v roce 1984 se svou první sbírkou „*Razdalje telesa*“, ve které odhalila svůj „ženský“ způsob psaní. Od výrazného erotického tématu se postupně usměrnila k všestranným existenciálním otázkám, které jsou stále těsně svázané s její počáteční zapáleností do fyzické a duševní lásky ke světu. Její svět je oddán smyslu pro lásku, jeho dávání a přijímání. Mnoho veršů vyjadřuje také strach, úzkost a obavy.

Když se seznamujeme s poetickým tématem „básnířky“, které je stále více přítomné v básních Maje Vidmar, snadno zaznamenáme bohatství metafor. V básních převládá zvláštní erotismus, přes který umělkyně zkoumá svůj postoj k sobě samé a ostatním, včetně boha. Tento bůh není Jahve ze Starého zákona nebo Kristus z Nového zákona, ale Májský bůh, který občas stane v těle muže.

Maji výchozí básnický jazyk by mohl být označen za základní, jednoduchý a snadno srozumitelný. Ačkoliv to vypadá jednoduše na povrchu uvnitř se ukrývá těžko pochopitelný básnický postoj.

Majda Koren (1960)

Narodila se 12. března 1960 v Lublani. Navštěvovala gymnázium Poljane a poté Pedagogickou akademii. Diplomovala u dr. Marjani Kobe z předmětu literatura pro mládež. Vyučuje na základní škole Spodnja Šiška v Lublani.

Píše především pro nejmladší děti. První uveřejnění v *Cicibanu* najdeme v roce 1980. Její díla patří do magického realismu například díla „*Teta Kuha*“ (2003) a „*Eva in kozel*“ (2006). Některá díla pak vykreslují život současného dítěte „*Mihec*“ a mladistvých „*Župcin dnevnik*“ (2004).

Spolupracuje s redakcí mládežnického programu RTV SLO (*Radovedni Taček, Iz popotne torbe*). Umí se dobře pohybovat ve virtuálním světě internetu, kde spolu s Bojanom Jurcem⁶⁸ a Bogdanem Renkem založila internetovou stránku⁶⁹, která

⁶⁷ uděluje ji každý rok Spolek slovinských básníků a spisovatelů

⁶⁸ Bojan Jurc (1950), slovinský ilustrátor.

⁶⁹ <http://www.zupca.net/>

je určena nejmladším. Na webové stránce v letech 2000 a 2001 vycházel vymyšlený deník, který později vyšel v knižní podobě s názvem „*Župcin dnevnik*“.

Vede přednášky pro učitele o používání počítače při vyučování a o nabádání studentů ke čtení. Svoje díla představuje také na kulturních událostech na základních školách.

Matea Reba (1962)

Narodila se v roce 1962. Povoláním je novinářka, která se v předešlých patnácti letech zabývala jen literaturou.

Psaním pro děti se začala zabývat ještě před koncem studia. Pro dětský a mládežnický program *Radia Slovenija* napsala více než sto pohádek, některé z nich byly oceněny. Spolupracuje s různými časopisy pro děti. Píše také pro dospělé, a to zejména humoresky, krátké povídky a romány.

Mojca Kumerdej (1964)

Spisovatelka a divadelní kritička Mojca Kumerdej se narodila v roce 1964 v Lublani. Studovala filozofii a sociologii kultury na lublaňské filozofické fakultě. Od roku 1988 pravidelně píše do všelijakých intelektuálních a uměleckých revue, jako jsou revue *Problemi*, občas *Razgledi* a *Maska*, příležitostně pak do časopisu *Delo*. Články, rozhovory a kritikami pronikavě komentuje aktuální dění v oblasti tance, divadla, filmu a literárních akcí.

V roce 2001 vyšel její první román „*Krst nad Triglavom*“. V roce 2003 pak kniha krátkých povídek s názvem „*Fragma*“. Kniha ukazuje problémy autora, který je ze současné společnosti.

Nina Kokelj (1972)

Spisovatelka Nina Kokelj se narodila 5. února 1972 v Kranji. Dětská a gymnazijní léta prožila ve městě Škofja Loka. V roce 1992 diplomovala na Ekonomické fakultě v Lublani a o pět let později pak dokončila studium politologie

na FDV⁷⁰. Upozornila na sebe svými krátkými povídkami už v 90. letech 20. století, jedna z povídek „*Čudoviti otroci*“ (1997) byla také odměněna na soutěži za nejlepší studentskou krátkou povídku. V roce 1997 za povídku „*O pritlikavki in njenem gospodarju*“ dostala cenu za krátkou povídku se ženskou tematikou. S prvním románem „*Milovanje*“, který vyšel v roce 1998, pronikla navrch slovinského romanopisectví a následující rok byla nominovaná na cenu Kresnik. „*Milovanje*“ mimo nominace roku 1998 dostalo také cenu Slovinského knižního veletrhu za objev roku. V roce 2002 vyšel její druhý román s názvem „*Sviloprejka*“, který oprávněně získal velmi pozitivní ohlasy.

Mimo literatury pro dospělé píše autorka také literaturu pro děti. V roce 2002 vyšla ilustrovaná kniha „*Španska princeska*“, v roce 2005 obrázková kniha „*Deček na belem oblaku*“ a román pro mládež „*Sibidusovo kukalo*“, který napsala spolu s přítelem Janom Bučarjem. V roce 2009 vyšel román o lásce „*Poletje s klovnom*“. Také tento román je sepsán z příběhů, které Nina Kokelj čerpá z každodenního života a tak zůstává věrná svému způsobu psaní.

Igor Divjak po vydání autorčina druhého románu napsal, že Nina Kokelj v díle „*Sviloprejka*“ vytvořila neobyčejný styl psaní, mythologickou směs scifi a poetických elementů, které už naznačila v „*Milovanju*“. Pro její psaní se objevuje mnoho různých označení, ale nejvhodnější je asi určení autorky, která se označuje za spirituální realistku.

Píše také reportáže, které nazývá reportážní novinářství a publikuje je v různých slovinských a zahraničních revue a časopisech. Amatérsky se zabývá divadlem, hraje jak pro dospělé tak pro děti, přesto pro ní zůstává psaní na prvním místě.

Polona Glavan (1974)

Spisovatelka a překladatelka se narodila 24. září 1974 a je diplomovanou anglistkou a komparatistkou⁷¹. Chvilí pracovala jako překladatelka pro generální sekretariát vlády a nyní se zabývá překládáním děl ze současné americké, anglické, irské, srbské a chorvatské literatury. Její překlady byly uveřejněny v revue *Literatura*, mimo jiné ještě přeložila dílo irského spisovatele Bernarda Maclavertyho⁷² „*Okrasni toni*“ (2002) a spolu s Natašou Hrastnik přeložily vybrané povídky Ame Ate

⁷⁰ Fakulta společenských věd

⁷¹ srovnávací metoda zkoumající vztahy, společné rysy a rozdíly jednotlivých děl různých národů a v různých jazycích

⁷² irský spisovatel

Adioo „*Vse šteje*“ (2004). Dohromady s Miriam Drev uspořádala a přeložila antologii⁷³ současné britské prózy „*Začetek nečesa velikega*“ (2004). Mimořádný je překladatelský příspěvek a význam její spolupráce na překladu monografie „*Izvori totalitarizma*“ (2003) v současné době jedné z nejvýznamnějších filozofek Hannah Arendt⁷⁴.

V devadesátých letech minulého století se pravidelně objevovaly její krátké příběhy ve slovinských literárních revue. Její dvě povídky jsou začleněny do antologií slovinské krátké povídky – „*Čas kratke zgodbe*“ (1999) a „*O čem govorimo*“ (2004). V roce 1997 dostala cenu za nejlepší studentskou krátkou povídku. Její první román „*Noč v Evropi*“ (2001) byl následující rok nominován na cenu *Kresnik*⁷⁵ a za sbírku krátkých povídek „*Gverilci*“ (2004) pak v roce 2005 dostala cenu *Zlata ptica*⁷⁶.

Sonja Porle (1960)

Spisovatelka, publicistka a znalkyně africké kultury Sonja Porle se narodila v roce 1960 ve městě Prebold, které se nachází ve Štýrsku v Saviňské dolině. Nepochybně je autorkou, která se zcela nechala okouzlit africkým světem, kam poprvé odešla už v roce 1983 a poté zde dlouho žila. Velmi cenné jsou její zápisky z prvního roku o africkém životě a hudbě. Obzvláště hudba je její veliká láska, proto také publikovala řadu rozhovorů s některými z největších afrických hudebníků, jako je Ali Farka Toure, Kante Manfila, Remmy Ongala a další.

Po návratu domů organizuje knižní a jiné výstavy o Africe, je autorkou výstavy s názvem *Šťastná Afrika a Afrika u nás doma*. Dále v roce 2004 uspořádala výstavu o západoafrické kultuře *Půlměsíc řeky Niger*.

Dosud vyšly dvě její knihy o Africe, jako první zmíním její literární debut, který nese název „*Črni angel, varuh moj*“, věnovaný sub-saharskému národu Burkina Faso, jedná se o příběh o cestování. Kniha je vyprávěna v první osobě s diskrétně prokládanými fakty. S mimořádným ohlasem kritiků nadchla okamžitě čtenářskou veřejnost. V roce vydání 1997 byla třikrát vtištěna a téhož roku se stala

⁷³ je literární termín, kterým se označuje výběr z literárních děl, popř. úryvků osvětlujících určité téma, typ tvorby nebo epochu. Antologie bývá většinou zaměřená na jedno rozsáhlejší téma, zejména určité literární období, někdy je předmětem i celá národní literatura. Od výboru z tvorby se liší tím, že podává literární díla více autorů. Někdy jsou antologie spojeny osobou překladatele.

⁷⁴ byla myslitelka a publicistka německo-židovského původu

⁷⁵ udělují jí časopis Delo od roku 1991 za nejlepší slovinský román loňského roku

⁷⁶ cena za mimořádný úspěch mladých autorů

nejprodávanějším slovinským dílem. Úspěšná byla i v chorvatském překladu. Porota, která udělila tomuto dílu ocenění Zlata ptica, napsala, že Sonja Porle udělala pro slovinské porozumění Africe více než kdokoliv jiný.

Stejnou popularitu získala také její druhá kniha, která s názvem „*Barva sladke čokolade*“ (1998) představuje výbor z autorčiných novinových článků o západní Africe a byla vydána rok poté.

Pokud zrovna Sonja Porle necestuje po Africe nebo jiných částech světa, žije s rodinou v britském Oxfordu.

Suzana Tratnik (1963)

Spisovatelka, překladatelka, socioložka a lesbická aktivistka Suzana Tratnik se narodila 20. dubna 1963 v Murské Sobotě. V Lublani dokončila magisterské studium antropologie pohlaví na Fakultě pro podiplomové studium ISH⁷⁷.

Suzana Tratnik jako dlouholetá aktivistka lesbického hnutí a jako esejistka v roce 1996 spolupracovala na díle „*L, zbornik o lezbičnem gibanju na Slovenskem 1984-1995*“. Dosud uveřejnila mnoho krátkých povídek v literárních revue a antologiích jako je například „*Modra svetloba*“ (1990), „*Ženski zalivi*“ (1996), „*Ne bomo več pridne*“ (1997), „*Sappho küsst Europa*“ (1997), „*The Vintage Book of International Lesbian Fiction*“ (1999). V roce 1998 vydala první literární sbírku krátkých povídek „*Pod ničlo*“, roku 2001 román „*Ime mi je Damjan*“, roku 2002 pak sbírku krátkých příběhů „*Unterm Strich*“ v německém překladu. Na konci roku 2003 vydala sbírku krátkých povídek „*Na svojem dvorišču*“, roku 2004 pak teoretické dílo „*Lezbična zgodba*“ – literární konstrukce sexualnosti. V roce 2005 její román „*Ime mi je Damjan*“ vyšel v češtině, němčině a srbštině, pak také vyšla její nová sbírka povídek „*Vzporednice*“ (2005).

Suzana Tratnik nemá ráda, že se její práce spojují s pojmem „ženská literatura“. Tvrdí, že neustále hovořit o ženské literatuře je protivné a že se většina spisovatelek, básnířek a jiných tvořitelek ráje brání tomuto označení, které jejich dílo tak troufale přibližuje babským drbům a k obdobným hospodyňským aktivitám, spojeným s biologií, geny, hormony, nikoliv však s historií, filozofií a uměním.

⁷⁷ Institutum Studiorum Humanitatis

V literárních dílech se autorka soustředí především na téma nepřírozenosti mezi jednotlivcem a společenskou skutečností, vždyť ji více zajímají a inspirují právě protiklady (nesouhlas), nelogičnosti a nepřírozenosti. Toto téma je přítomné také v knize „*Na svojem dvorišču*“, což je sbírka čtyřiceti krátkých povídek. Dílo je prostoupené humorem a sebeironií. Autorku zajímají zvláštnosti a odlišnosti. Podle toho ji u každé povídky poutá vyprávět právě o něčem jiném. Z příběhu do příběhu nás dovede jednoduchost, čas od času skoro až „naivním“ způsobem.

Svetlana Makarovič (1939)

V první řadě je zmíněna spisovatelka jejíž dosavadní literární odkaz je jeden z nejbohatších ve slovinském tvůrčím prostoru, jedná se o Svetlanu Makarovič. Její literární odkaz zahrnuje mnohá pohádková díla pro děti, rozsáhlý seznam básnických sbírek, dlouhý soupis odměn a její nepřehlednou řadu projevů, které se přímo vepsaly do slovinské historie.

Spisovatelka, herečka a hudebnice Svetlana Makarovič se narodila 1. ledna 1939 v Mariboru. V Lublani dokončila Střední vychovatelskou školu, v roce 1968 absolvovala AGRFT⁷⁸, hrála v Městském divadle⁷⁹ a v divadle Drama⁸⁰. Od roku 1970 pracovala jako spisovatelka na volné noze a do podvědomí veřejnosti vstoupila nejdříve jako básnička. Její první báseň „*V črnem tlaku*“ se objevila v časopise *Mlada pota*, později se objevovala také v časopise *Naše sodobnost*, *Tribuna*, *Problemi*, *Perspektiva*, *Sodobnost* a *Dialog*. Název „*Somrak*“ nese její první básnická sbírka, která vyšla v roce 1964. Jak v první sbírce tak také v pozdějším období převládá tragická, baladická nálada. Od poezie odešla v roce 2002 s výběrem svých nejlepších básní „*Samost*“. „*Pekarna Mišmaš*“ (1974), „*Sapramiška*“ (1976), „*Čuk na palici*“ (2000), „*Mali kakadu*“ (1987) a „*Sovica Oka*“ (1997) jsou některé z jejich pohádek pro děti, které psala také s úmyslem pro dospělé. Mnohé byly uvedeny jako divadelní hry, nejvíce hraná je „*Sapramiška*“, která zažila více jak tisíc opakování doma i v zahraničí. Přitom také Svetlana utvářela hudbu, psala dramatické vyprávění a v této době spolupracovala s Loutkovým divadlem Lublaň, kde vytvářela vzhled loutek a scén. Je autorkou šansonů, které sama nazpívala, vyšly na albech „*Nočni šanson*“ (1984), „*Dajdamski*

⁷⁸ Akademija za gledališče, radio, film in televizijo (Akademie divadla, rádia, filmu a televize)

⁷⁹ Mestne gledališče (městské lublaňské divadlo)

⁸⁰ gledališče Drama (slovinské národní divadlo v Lublani)

portreti“ (1985), „*Pelin žena*“ (1986) a „*Namesto rož*“ (1999). Svoji obrázkovou knihu „*Rdeče jabolko*“ (2008) určila dospělým čtenářům, v níž interpretuje lidovou povídku o Červené Karkulce.

Získala Levstikovu cenu⁸¹ v letech 1973 až 2002, Prešernova fondu⁸², Janusz Korczak Honour List, IBBY Honour List a nominaci na Andersenovu cenu⁸³. Ale vystoupila ze Spolku slovinských spisovatelů a Římskokatolické církve a v roce 2000 odmítla Prešernovu cenu⁸⁴.

Viktorija Zmaga Glogovec (1943)

Narodila se do bouře druhé světové války 31. července 1943 ve Vordernbergu v Rakousku a do nedaleké obce s názvem Leoben vyhnal její rodinu německý okupátor. Od června 1945 žila v Lublani u prarodičů. Babička, která byla milovnice dobrých knih, ji už od dětství učila mít k literatuře dobrý vztah. Vštěpovala jí, že láska k literatuře je základní hodnota, kterou musí nepřetržitě chránit jako prvotinu svého života.

Její první literární slova byla zveřejněna v revue *Dítě a rodina* s názvem „*Rodila sem se*“ (1958). Obrázky v této knize ilustroval Jože Ciuhe⁸⁵. Tenkrát bylo Viktoriji 15 let. Na Střední vychovatelské škole v Lublani ji profesorka slovinštiny Jovita Podgornik nabádala k lásce k psanému a mluvenému slovu. Ve výtvarném umění pak profesorka a malířka Lidija Osterc, která jí ilustracemi doplnila její obrázkové knihy pro předškoláky.

Během studia historie umění otěhotněla a studia nedokončila. Nicméně jí mateřství vyostřilo cit pro umělecký a estetický pohled na život. Na pedagogické fakultě na Reki diplomovala v oboru předškolní výchova a na lublaňské pedagogické fakultě diplomovala jako profesorka sociální pedagogiky. Sedm let byla vychovatelkou ve školce. Necelých šest let pak ředitelka školky. V Institutu Slovinské republiky pro školství a sport zastávala úlohu pedagogické poradkyně a poradkyně pro předškolní výchovu až do pense.

⁸¹ Ocenění, které uděluje Nakladatelství mládežnická kniha už od roku 1949. Je jedno z nejstarších ocenění, které se uděluje za tvorbu v oblasti dětské a mládežnické literatury autorovi, který tvoří při tomto nakladatelství

⁸² je nejvyšší uznání Slovinské republiky za tvorbu v oblasti umění

⁸³ cena Hansa Christiana Andersena uděluje IBBY bienalno za neustálý příspěvek do světové literatury

⁸⁴ je nejvyšší uznání Slovinské republiky za tvorbu v oblasti umění, první ocenění byla udělena roku 1947, v den kulturního svátku, tato cena je pojmenovaná po slovinském básníkovi France Prešeren

⁸⁵ slovinský malíř a grafik

Děti ve školce, její syn a později vnoučata, byli zdrojem nápadů pro psaní. Ve spolupráci s ilustrátory a nakladatelstvími vzniklo patnáct obrázkových knížek. Napsala dvaadvacet scénářů. V letech 1975-1985 vysílala Televize RTV⁸⁶ Lublaň „*Vrtec na obisku*“ a „*Ciciban, dober dan*“.

Pro dospělé napsala dva krátké romány, sbírku básní a povídek. Jako pedagogická vychovatelka rozvinula inovaci, kterou patnáct let zaváděla ve školce. A to didaktický model projektovaného pedagogického procesu. Mezi léty 1988 a 1996 sama nebo se spoluautory napsala sedm odborných děl pro oblast předškolní pedagogiky. Napsala také více než sto odborných článků, které byly publikovány v odborných revue a časopisech.

Odešla do předčasného důchodu, aby měla více času na psaní. V té době vyšly dvě obrázkové knížky pro předškolní děti a tři ilustrované knihy pro mládež. Viktorija má mnoho zálib a i díky svým koníčkům jí nápady na nové psaní neschází. Zajímá se o historii umění, cestování a jógu.

⁸⁶ radiotelevizní organizace v Lublani

4 POSTAVENÍ AUTOREK VE SPOLEČNOSTI

Názvem této kapitoly mám na mysli spíše postoje k ženám jako autorkám, protože pozice ženy jako takové se zdá být jasná, známá.

Jestliže si totiž uvědomíme, jaké byly možnosti dříve a jaké jsou dnes, například co se týče vzdělání, vytvoří se nám nové možnosti a příležitosti. To všechno má vliv na náš způsob života a na naše postavení ve společnosti. Vždy, když se mění způsob našeho života, mění se i naše postavení.

S možností vzdělání se vytvářela nová situace pro ženy. Měnilo se jejich myšlení a postavení. Společnost je začala vidět v jiném světle, měla jiný, ať už pozitivní, či negativní názor. Musíme si také uvědomit, že to, co se týká ženy, se vždy týká i muže a naopak. Změnou se vytváří situace pro nové podmínky, pro nové hodnocení ženy společností.

Na zamyšlení si ještě dovoluji použít slova Virginie Woolfové⁸⁷, kterou požádali o přednášku právě na téma žena a literatura. Konečné dílo nazvala „*Vlastní pokoj*“, protože i ten je nedílnou součástí k úspěchu, k napsání dobré knihy. Aby člověk mohl dobře myslet a tvořit, je zapotřebí mít čas a klid na psaní, nemít hlad a ani žízeň.

„Chudý básník v dnešní době a v posledních dvou stech letech neměl sebemenší šanci...chudé dítě v Anglii nemá větší naději, než měl syn athénskému otroka, že se osvobodí a získá onu intelektuální volnost, z níž se rodí velká díla.“ Právě o to jde. Intelektuální volnost závisí na hmotných věcech, poezie závisí na intelektuální volnosti. A ženy vždycky byly chudé, nejen dvě stě let, nýbrž od počátku času. Ženy měly menší intelektuální volnost než synové athénských otroků. Ženy tedy neměly sebemenší šanci psát poezii. Proto jsem kladla takový důraz na peníze a na vlastní pokoj“⁸⁸.

⁸⁷ Virginia Woolfová (1882-1941) publicistka, literární kritička a představitelka angloamerického literárního modernismu.

⁸⁸ WOOLFOVÁ, Virginie. *Vlastní pokoj*. Praha, 1988. ISBN 80-902443-3-5. Str. 93.

4.1 Významné literární ceny

Čaša nesmrtnosti

Cenu Pohár věčnosti uděluje za básnický cyklus v rámci básnické soutěže revue *Poetikon* respektive *Lirikon 21* a Městská občina Velenje ve spolupráci s asociací Velenika. O jejím laureátovi však rozhodne porota, která je sestavená ze zástupců deseti krajů. Poprvé byla udělena při 150. výročí narození Antona Aškerce v roce 2006. Právě podle jeho básně je cena pojmenována.

Tato cena dosud nebyla žádné ženě udělena.

Desetnica

Desetnica je literární cena za nejlepší dílo pro děti a mládež, kterou uděluje Svaz slovinských spisovatelů.

Rozvoj literatury pro děti a mládež je už dlouhá desetiletí na vysoké úrovni a patří mezi nejvíce čtené domácí beletrie. Rozvíjí čtenářovu povahu a lásku ke čtení. Proto je získání této ceny pro autora významné.

Uděluje se každý rok v květnu za období posledních třech let autorovy tvorby a to výhradně členům Svazku slovinských spisovatelů, kteří tvoří ve slovinském jazyce. Cena se uděluje na základě rozboru děl, který vykonává odborník na literaturu pro děti a mládež. O konečném výběru autorů pak rozhodne pěti až sedmičlenná porota sestavená především ze členů, kteří se zabývají touto literaturou. Nikdo ze členů poroty se nesmí se svým dílem ucházet o ocenění a zároveň nesmí nikomu z uchazečů pomáhat.

Cenu Desetnica získala v roce 2006 spisovatelka Janja Vidmar za své dílo „Zoo“. V roce 2007 pak Bina Štampe Žmavc za knihu „Živa hiša“ a o dva roky později dostala cenu Marjana Moškrič za dílo „Stvar“.

Fabula

Od roku 2006 tuto cenu uděluje vydavatelství Dnevnik v rámci Mezinárodního festivalu povídky. Cena s názvem Fabula se uděluje za nejlepší sbírku krátké prózy, která byla vydána v předchozích dvou letech. Vítěz dostane peněžitou odměnu.

Cenu získala Katarina Marinčič za povídku „*O trech*“ v roce 2007 a o rok déle pak spisovatelka Maruša Krese za dílo „*Vsi moji svati*“ v roce 2008.

Grumova nagrada

Uděluje se každý rok v rámci *Týdne slovinského dramatu*, jehož organizátor je Prešernovo divadlo v Kranji. Všechna divadla, stálé i nestálé divadelní skupiny mají nárok se přihlásit se svým představením. Mohou přihlásit jedno nebo i více svých divadelních představení.

Cenu vyhrála Dragica Potočnjak za své představení s názvem „*Za naše mlade dame*“ v roce 2007.

Izvirna slovenska slikanica

Cenu uděluje každý rok 2. dubna na svátek Původní slovinské obrázkové knihy Odborné sdružení nakladatelů a knihkupců Slovinska při Hospodářské komoře Slovinska. Jméno ceny podněcuje kreativitu a kvalitu produkce původních obrázkových knih se slovinskými spisovateli a ilustrátory. Podněcuje také zvyky rodičů k výběru kvalitních děl, které rozvíjí dětskou obrazotvornost a jazykové činnost. Důvod pro udělování ceny je pokles produktivnosti původních slovinských kvalitních obrázkových knih.

Cenu získala v roce 2005 Lilijana Praprotnik – Zupančič za své dílo „*Mednarodni živalski slovar*“. Další rok byla cena udělena Andreje Peklar za knížku „*Fant z rdečo kapico*“. V roce 2007 získala cenu Anja Štefan za dílo s názvem „*Sto ugank*“ a v roce 2009 Nina Mav Hrovat za dílo „*O kralju*“.

Jenkova nagrada

Cena je pojmenována po slovinském básníkovi a spisovateli Simonu Jenkovi, který žil v letech 1835-1869. Každý rok je udělována za nejlepší básnickou sbírku Svazem slovinských spisovatelů a básníků.

Ze slovinských autorek získala Jenkovu cenu nejdříve velice známá spisovatelka Svetlana Makarovič za sbírku „*Tisti čas*“ v roce 1994. V roce 2002 pak spisovatelka Erika Vovk za knihu „*Opis slike*“ a doposud poslední držitelkou této ceny je Maja Vidmar, která dostala cenu za dílo „*Prisotnost*“ v roce 2005.

Kresnik

Je ocenění za nejlepší román loňského roku. Uděluje ji novinový dům Delo a její vyhlášení probíhá každý rok na kopci jménem Rožnik.

Cenu Kresnik získala v roce 1996 spisovatelka Berta Bojetu za své dílo s názvem „*Ptičja hiša*“ a v roce 2002 spisovatelka Katarina Marinčič za dílo „*Prikrita harmonija*“.

Kristal Vilenica

Mimo velké ceny Vilenica se uděluje v rámci festivalu také cena Kristal vilenica. Laureáta vybere mezinárodní porota mezi autory, kteří se představili v literárním sborníku a na literárním čtení. Porotu vybírají hosté vilenického festivalu a udělení ceny probíhá na hradě Štanjel. Laureát Kristal Vilenice přijme označení festivalu a dostane příležitost vystoupit na uznávaném literárním festivalu Cúirt, který se koná v dubnu v irském Galway.

Jako první z žen získala tuto cenu spisovatelka Mojca Kumerdej v roce 2006.

Levstikova nagrada

Tato cena, kterou uděluje nakladatelství *Mladinska knjiga* už od roku 1949, je jedna z nejstarších cen, která se uděluje v této oblasti. Uděluje se za úspěch autora v oblasti literatury pro děti a mládež, kteří tvoří při nakladatelství *Mladinska knjiga*.

Od roku 1999 se uděluje také Levstikova cena za životní dílo. Cena se udělí dvěma osobám, a to spisovateli literatury pro děti a mládež a ilustrátorovi. Dále může

spisovatel získat i Levstikovu cenu za původní ilustraci, Levstikovu cenu za původní beletrické dílo a Levstikovu cenu za literaturu faktu.

V roce 2005 Levstikovu cenu za životní dílo získala Jelka Reichman. Ve stejném roce cenu získala za knížku „*Anica*“ Desa Muck. V roce 2007 Anja Štefan za dílo „*Kotiček na koncu světa*“ a v roce 2009 Polonca Kovač za životní dílo.

Moja najljubša knjiga

Na akci, kterou připravují slovinské všeobecné a školní knihovny, mladí čtenáři vybírají svoji nejoblíbenější slovinskou knihu domácího autora a nejoblíbenější zahraniční knihu přeloženou do slovinštiny. Moje nejoblíbenější kniha je jedna z literárních cen ve Slovinsku z oblasti literatury pro děti a mládež a také jediná literární cena ve Slovinsku, kterou udělují mladí čtenáři. Událost probíhá od roku 1998. Řídí ji Centrum literatury pro mládež, městská knihovna Otona Župančiča v Lublani a podporuje ji Slovinské oddělení IBBY⁸⁹.

Cenu získala Desa Muck a to v roce 1999, 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007.

Nagrada za prvenec

Odborné sdružení nakladatelů a knihkupců Slovinska uděluje cenu Slovinského literárního sněmu za nejlepší beletrické dílo. Udělování probíhá každý rok v době Slovinského literárního veletrhu v Cankarově domě.

Oceněné byly tyto slovinské spisovatelky: Barbara Korun za dílo „*Ostrina miline*“ v roce 1999, Lucija Stupica za dílo „*Čelo na soncu*“ v roce 2001, Lili Potpara za dílo „*Zgodbe na dušek*“ v roce 2002, Irena Svetek za dílo „*Od blizu*“ v roce 2004, Stanka Hrastelj za dílo „*Nizki toni*“ v roce 2005, Magda Reja za knížku „*Ime tvoje zvezde je Bilhadi*“ v roce 2006, Gabriela Babnik za dílo „*Koža iz bombaža*“ v roce 2007, Veronika Dintinjana za dílo s názvem „*Rumeno gori grm forzicij*“ v roce 2008 a Vesna Lemaič za dílo „*Popularne zgodbe*“ v roce 2009.

⁸⁹ IBBY vydává soupis nedávno publikovaných knih.

Prešernova nagrada

Je nejvyšší uznání v oblasti slovinského umění. Uděluje se každý rok 7. února v Cankarově domě.

V roce 2005 získala cenu Irena Grafenauer za hudební tvorbu. V roce 2009 Štefka Drolc za životní tvorbu v divadle a na filmu a o rok později tanečnice Mateja Rebolj.

Rožančeva nagrada

Cena Marjana Rožanca se uděluje za nejlepší esejistickou sbírku od roku 1993. Nejdříve ji udělovalo nakladatelství *Mihelač* a časopis *Dnevnik*. Od roku 1998 zajišťuje organizaci, finanční prostředky, jmenování a koordinování práce poroty nadace *Marjana Rožanca*, která ve stejném roce založila nakladatelství *Nova revija in Mihelič*.

Cenu dostala Ifigenija Simonovič za svoji knihu „*Konci in kraj*“ v roce 2009.

Slovenski dnevi knjige

Spolek slovinských spisovatelů každoročně organizuje Slovinské dny knihy. To znamená knižní veletrh s bohatým doprovodným programem, který probíhá v Lublani na hlavním jevišti, v prostorách Svazu slovinských spisovatelů nebo Jazz Clubu Gajo.

Literární svátek začíná několik dní před zahájením v Mariboru a poté probíhá současně ve městech jako je Celje, Velenje, Nové Město, Koper a na dalších místech Slovinska.

Sovretova nagrada

Uděluje se za literární překlady, které každý rok uděluje Spolek slovinských literárních překladatelů. Poprvé byla cena udělena v roce 1963. V roce smrti největšího slovinského překladatele z antických jazyků Antona Sovreta, po kterém je cena pojmenována. V roce 2004 získala cenu Vesna Velkavrh Bukilica za překlad děl s názvem „*Ristanc*“ (1995) a „*Hudičeva slina*“ (2003) od spisovatele J. Cortázara. O dva roky později Jana Unuk za dílo „*Dnevna hiša, nočna hiša*“ (2005) od Olge Tokarczuk a Vlasta Pacheiner Klander za překlad díla „*Antologija vedske poezije*“

Ko pesem tkem“ (2005). V roce 2007 Vasja Bratina, která přeložila dvě díla U. Eca „*Foucaultovo nihalo*“ (2005) a „*Skrivnostni plamen kraljice Loane*“ (2006). V roce 2008 Urška P. Černe za překlad díla „*Binkoštni torek*“ (2006) od A. Maiera. A před třemi lety získala cenu Nives Vidrih za překlad díla „*Oglas za hišo, v kateri nočem več živet*“ (2008) od českého spisovatele B. Hrabala.

Stritarjeva nagrada

Spolek slovinských spisovatelů uděluje Stritarjevu cenu za literární kritiku. Přeje si tím upozornit na mladá, nadějná a kritická pera.

Cenu za literární kritiku získala Petra Vidali v roce 1999, Ignacija Friedl v roce 2000, Vanesa Matajč v roce 2001, Lucija Stepančič v roce 2003, Alenka Javanovski v roce 2004, Petra Pogorevc v roce 2005, Tina Kozin v roce 2007 a Jelka Ciglenečki v roce 2008.

Večernica

Cena je udělována za nejlepší beletrické dílo pro mládež, které bylo vydáno v minulém roce. Uděluje ji časopisecko-nakladatelský závod s názvem Večer od roku 1997. Večernica se tradičně předává v Murské Sobotě na setkání slovinských spisovatelů pro mládež. Setkání organizuje závod Franc-Franc, s kterým spolupracuje revue *Otrok in knjiga*.

Večernici získala Desa Muck za dílo „*Lažniva Suzi*“ v roce 1998. Janja Vidmar získala tuto cenu za pohádku „*Princeska z napako*“ v roce 1999. Polonca Kovač za knihu s názvem „*Kaja in njena družina*“ v roce 2000. Spisovatelka Majda Koren za dílo „*Eva in kozel*“ v roce 2007 a Irena Velikonja za „*Poletje na okenski polici*“ v roce 2007.

Vilenica

Je mezinárodní literární festival, na kterém se setkávají básníci, spisovatelé, dramatici a esejisté ze Střední Evropy. Festival organizuje Svaz slovinských spisovatelů ve spolupráci s Kulturním sdružením Vilenica a pořádá se na Krasu i jinde po Slovinsku.

Vilenický festival zpravidla probíhá v prvním týdnu měsíce září a zaručuje mnoho literárně-kulturních událostí jako jsou kulaté stoly, literární čtení, knižní veletrhy, kolokvia a představení literárních publikací. Hlavní událostí festivalu je však už od prvního setkání, které se konalo v roce 1986, udělení mezinárodní literární ceny Vilenica. Cena se uděluje za vrcholný úspěch v oblasti literární tvorby a esejistiky. Její slavnostní předávání probíhá v působivém okolí krasové jeskyně, podle níž získala cena svůj název.

Cena se uděluje umělcům v rámci Střední Evropy a bohužel ve Slovinsku zatím tato cena nebyla žádnému autorovi udělena.

Veronikina nagrada

Veroničinu cenu za nejlepší básnickou sbírku uděluje každý rok městská občina Celje na literárním večeru ve Slovinském Národním divadle.

Cenu získala spisovatelka Erika Vovk za dílo „*Opis slike*“ v roce 2004 a o tři roky později v roce 2007 spisovatelka Taja Kramberger za dílo s názvem „*Vsakdanji pogovori*“.

Župančičeva listina

Spolek slovinských spisovatelů se po více jak dvaceti letech rozhodl, že obnoví donedávna jedinou cenu za překlad Župančičevo listino (tuto cenu začal udělovat také Spolek slovinských literárních překladatelů, kterou pojmenovali po Janku Lavrinovi).

Listina nese název podle slovinského básníka, dramatika, překladatele a redaktora revue Lublaňského zvonu Otona Župančiče, který žil v letech 1878-1949.

V dřívějších letech byli oceňováni především muži, ale bylo to vzhledem ke vzdělání a postavení (umístění) ve společnosti. V pozdějších letech se nejen více žen věnovalo vzdělání, ale také se více žen začalo věnovat psaní.

Pro srovnání jsem vytvořila graf (příloha č. 1), který je ovšem hodně obecný. Musíme brát v potaz ceny za literaturu, které jsem zvolila. Jsou to sice nejvýznamnější literární ceny avšak určitě ne všechny. Na přesný graf by bylo zapotřebí porovnat všechny literární ceny, které existují. Kolik žen a kolik mužů se věnuje na plný úvazek psaní. Avšak i na tomto grafu vidíme, že literární ceny získávali více muži. Co se týče zvolených literárních cen v mém grafu, podařilo se ženám získat více cen než mužům, a to v roce 2009. V současnosti může každý, jak žena, tak muž, získat literární ocenění. Nezáleží na tom, zda se jedná o prózu, poezii, drama, atd.

5 TÉMATA DĚL SLOVINSKÝCH AUTOREK

O čem ženy píší? Nejčastěji o tom, co samy prožívají, zlé či šťastné dětství, v pubertě o vztahu k rodičům, v mládí o lásce a zklamání, v dospělosti o mateřství, dětech, starostech a ve zralém věku o cestování, o jejich zdraví a návratu do dětství.

Někdo by jednoduše řekl, že ženy píší o mužích a muži o ženách. Ano, ženy většinou píší knihy o mužích, ale jen pokud píší román o lásce. Co se týče mužů, píší o ženách neustále. Žena přitahuje jak mladé spisovatele, tak vyzrálé pány. Najdeme ji, ať už oslavovanou nebo ne, v básních, románech, povídkách, písních, atd. Ženský pohled je typický širším obzorem, lepším porozuměním celku, méně hlubokým ponořením do dílčích problémů, bohatší prožitkovou sférou atd.

Když však muži píší o ženách, zobrazují ženské postavy většinou v roli negativní. Nebo můžeme sledovat její proměnu. Z počátku špatné ženy se buď stane dobrá, nebo z hodné se vyklube zlá. Ale proč?

5.1 Některá díla slovinských autorek

Mojca Kumerdej „*Víc než žena*“

Spisovatelka ženské literatury Mojca Kumerdej se inspiruje především dnešní společností a jejími problémy. Píše o vztahu mezi mužem a ženou, který je znetvořený nejčastěji stereotypním rodinným životem. Vše záleží na charakteru jejich literárních hrdinů. Vytváří příběhy, které mohou být reálné v našem životě. Povídky jsou proto čtivé. Najdeme v nich lásku, erotiku, žárlivost, smutek, napětí a další životní pozitiva či negativa.

Ve Slovinsku byly povídky vydány v souboru *Fragma*, v českém prostředí je vydalo nakladatelství Dauphin pod názvem „*Víc než žena*“. Dílo přeložila Kristina Pellarová.

Ve všech jedenácti povídkách najdeme téma znetvořených a chorobných lidských vztahů. Její postavy zastupují spíše negativní lidský charakter. Co se týče postav mužů, hrají roli buď beránka, kdy poslouchají každé slovo protějšku, či naopak je to ten v pravém slova smyslu „drsný“ muž. V knize najdeme povídky s názvem „*Mstitel*“, „*Anděl strážný*“, „*Roj světlušek*“, „*Ruka*“, „*Syndrom*“ a další.

Zmíním se o příběhu „*Pod hladinou*“, jelikož je velice působivý, napínavý a nakonec i krutý. Povídka pojednává o vztahu horoucně milující ženy ke svému muži, která by udělala pro jeho lásku cokoli - a to doslova. Kvůli své žárlivosti si chce muže pojistit. Když jí poprvé položí ruku na břicho tak ví, že je konečně její. Po několika měsících si však uvědomí, že už není na prvním místě. Manžel se věnuje více dceři, pohladí první ji, obejmě první ji a až poté si všimne své ženy. Příběh končí tragicky, když matka nechá utonout své dítě. Stačilo jen zakřičet a bylo by vše jinak, ale ona schválně nezakřičela!

Polona Glavan „*Noc v Evropě*“

Touto prvotinou, která vyšla v roce 2001, udělala Polona dojem. Kniha zaznamenala veliký čtenářský obdiv a o rok později byla nominována na literární prestižní cenu Kresnik.

Knihy se skládá z pěti různých příběhů, které se odehrávají v nočním vlaku z Paříže do Amsterdamu. Hlavní hrdinové povídek pocházejí z různých částí světa, spojuje je však stejný vlak a mládí. Dílo se pěkně čte, vtáhne do děje přímou řečí jednotlivých postav. Věty nejsou složité, najdeme zde i vulgární slova.

Z knížky jsem vybrala dva příběhy, které mě zaujaly. Příběh první - hlavní postavy v první povídce jsou Andriene a Christian. Oba pocházejí ze stejného státu, Norska. Je to mladý zamilovaný pár, který cestuje nejdříve do Paříže a poté do Amsterdamu. Cestování už od začátku přináší útrapy. Málem nestihnou noční express, jelikož má metro zpoždění a dobíhají na poslední chvíli a z posledních sil. V kuřácké části už moc volných míst nezbývá, a tak si přisednou do zadní části vlaku k muži jménem Giordano. Giordano pochází z Itálie, z města Milán. Je tichý, všímá si svého, ale neustále musí myslet na dívku, kterou potkal v baru. Při cestě se mladý pár několikrát pohádá, proto si Giordano chodí vychutnávat chuť své cigarety na chodbu. Nakonec se usmíří a nad ránem usnou. Vzbudí se až v Amsterdamu, když začne vlak zpomalovat.

Další příběh je v knížce v pořadí jako třetí. Hlavními představiteli této povídky jsou tři mladíci Dave, Mike a Ray. Jejich cestování po Evropě začalo ve Španělsku, kde se věnují popíjení piva a hodnocení dívek. Ženy v Barceloně měly barvu sexu a Pařížanky byly nijaké, obyčejné. A jaké budou asi ženy v Amsterdamu? Přemýšleli, jen co si sedli ve vlaku. Na cestách potkali krásku jménem Agnieszka, která pocházela z Polska. Záhadou celého příběhu je poslední noc v Paříži, kdy šel Mike a Dave už spát a Ray zůstal právě s Agnieszkou sám.

Lela B. Njatin „Obrovo srdce“

Slovinský básník a teoretik Boris A. Novak o knížce *Obrovo srdce* mj. napsal: *„Přestože je pohádka Obrovo srdce Njatinové první dílko pro děti, vyznačuje ji překvapivá míra ovládnutí dětské psychologie, která k malým čtenářům promlouvá v jejich „rodném“ jazyce, což je jazyk fantazie. Bohatství fantazie přitom není samoúčelné, naopak, vytváří vhodný kontext pro ústřední etickou otázku této pohádky: otázku SRDCE. Tímto způsobem se znepokojivost fantazijních krajin a příběhů smysluplně spojuje s mravním poselstvím: základním problémem člověka JÁ je vztah k DRUHÉMU.*

Být otevřený vůči druhému vždy znamená být zranitelný. Takto postavený poměr mezi fantazií a zranitelným srdcem odhaluje svět, který je bohatý a zároveň bolestný. A bolest krásy a krásu bolesti dokáže vyjádřit pouze básnický jazyk. To je důvod, že má jazyk pohádky Obrovo srdce takovou básnickou sílu.“⁹⁰

Tato knížka pro děti je rozdělena do několika menších kapitol, které na sebe navazují. Pohádka je o Obrovi, který daroval své srdce dívce. Dívka, ale ráda cestovala a po čase ji začalo být srdce při cestách na obtíž. Všude ho zapomínala a dokonce ho chtěla i vyměnit za něco prospěšnějšího. Obrovi to bylo všechno jedno. Jednou spadla i se srdcem do propasti, kde zemřela. Po její smrti v Obrovi nezůstala už ani kapka života. Smrt dala Obrovi veliké panství, kde má vše to, co potřebuje, a také jen to, co potřebuje. Obrova jediná činnost je procházet se po lese věčného života. Jednoho dne obr uvidí ve svém panství srnku, která měla být už za měsíc srnou, ale protože ji nebavilo čekat, nechala se větrem zlákat, až došli k vysoké zdi. Do té zdi udělal vítr díru a opět přemluvil srnku, aby šla s ním. Takhle se srnka dostala právě do Obrova panství. Všechno zde bylo na chlup stejné a vše rostlo jen pro jednoho jediného obrovitého člověka. Srnka dělala nejdříve Obrovi starosti, ale po čase k sobě našli cestu. Panství se proměnilo, ptáci začali zpívat sami pro sebe, stromy rostly jak se jim z líbilo, hvězdy začaly opět svítit na nebi, prostě vše bylo jak má být.

Svetlana Makarovič „Šotek Kuzma vyhrává cenu“

Svetlana Makarovič je nepochybně jedna z nejvýznamnějších umělkyně, které kdy psaly ve slovinském jazyce. Je úspěšná ve všech oblastech jejího tvoření. Nejenom, že je spisovatelka, ale je také herečka, zpěvačka, skladatelka a vypravěčka vlastní poezie.

Chtěla bych se zaměřit na její pohádky, které jsou hojně překládány do cizích jazyků a jsou známé v mezinárodním literárním prostoru.

Jedna z pohádek, kterou jsem vybrala, vypráví o šotkovi, kterému říkají Kuzma. Jak už tomu bývá, šotek dělá šotkoviny a náš šotek bydlí v lese. Jednou za čas se konala šotčí sešlost, kde každý vypráví své lotroviny, které udělal ve svém okolí. Byl tu například šotek Kuchyňka, Tiskařík a Kadeřníček, který přimíchal do laku na vlasy lepidlo. Všechny ženy pak měly zalepené vlasy a nedaly se rozčesat, musely se nechat

⁹⁰ NJATIN B., Lela. *Obrovo srdce*. Klobouky u Brna, 1999. ISBN 80-901892-3-7. Str. 54.

ostříhat. Náš Kuzma začal vyprávět, jak promíchal vajíčka z pěti různých ptačích hnízd. Nevěděl však, že ho straka z jejich lesa sledovala až na sešlost a nyní vše slyšela a začala vymýšlet pomstu. Po vyslechnutí všech lotrovin se nemohli šotci dohodnout, který vyhraje, a proto začali losovat. Náš Kuzma vyhrál kytičku jahod, které mohl pořád jíst, a stále dorůstaly nové. Po slavnosti šel šotek spát do svého doupěte. Mezitím straka obletěla všechna zvířátka, kterým šotek udělal nějakou vylomeninu. Veverka vklouzla do doupěte a ukradla kytičku s jahodami. Druhý den ráno Kuzma hledal kytičku po celém lese, až došel k medvědovi, jezkovi, veverce a strace, kteří si hodovali na jahůdkách. Udělali přece jen takovou malou šotkovinu. Kuzma celý zelený odešel a kdo ví, jestli se poučil.

Ela Peroci „*Můj deštník je jako balón*“

Ela Peroci byla velice úspěšná a oblíbená autorka pro děti a mládež. Její první publikovaná pohádka byla „*Můj deštník je jako balón*“, kterou ilustrovala Marlenka Stupica. V pohádce autorka odkrývala svět dětí v městském prostředí, které je tak odlišné od venkovského života.

Knížka vypráví o děvčátku jménem Jelka, které dostalo nový červený míč. Rodiče i příbuzní ji napomínali, ať na míč dává pozor. Jelka si hrála s míčem okolo svého stanu. Byl to žlutý deštník. Jelka hodila míč jednou tak vysoko, že ho nemohla chytit a spadl jí do potoka. Všichni ji začali hubovat a Jelka se schovala pod deštník a řekla: „*Můj deštník je jako balón*“. Najednou se deštník nadmul a zvedal se výš a výš. Jelka letěla nad celým městem, až doletěla do země, kde rostly klobouky. Zde potkala její kamarády, s kterými si jinak nemohla hrát. Klobouky byly kouzelné a ten, který si dáš na hlavu, taková budeš. Jeden z chlapců se stal Bystrozrakým a Jelka ho poprosila, aby ji našel červený míč. Poté co si dohráli, Jelka utrhla pár klobouků, vzala míč a letěla domů. Všem darovala nějaký klobouk. Z maminky se stala ta nejhezčí máma v celém městě, tatínek se stal profesorem, dědeček se dočkal vysněného generála, babička o trochu omládlá, tetička byla filmová herečka a sestřička zlatá rybička. No a Jelka? Ta klobouk nepotřebovala, měla svůj deštník a její deštník je jako balón.

5.2 Knižní překlady slovinské ženské literatury do češtiny

- BRENK, Kristina. *Železný prsten*. Přel. Zdenka Bezděková, Praha, 1970.
- DOLEŽAL-JENSTERLE, Alenka. *Přeludy*. Přel. Alenka Jensterle-Doležalová, Luděk Marx, Praha, 1996.
- GLAVAN, Polona. *Noc v Evropě, (Noč v Evropi)*. Přel. Aleš Kozár, Praha, 2007.
- JURCA, Branka. *Katka, (Čuj in Katka)*. Přel. Jaroslav Pánek, Praha, 1978.
- JURCA, Branka. *Karlička a bílý koník, (Okoli in okoli, Hišica ob morju)*. Přel. Jaroslav Pánek, Praha, 1968.
- JURCA, Branka. *Když zrají jahody, (Ko zorijo jagode)*. Přel. Kateřina Benhartová, Praha, 1980.
- KMET, Marija. *Helena*. Přel. Bohuš Vybíral, Prostějov, 1924.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Povídky*. Přel. Zdenka Hásková, Praha, 1904.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Nada*. Přel. Zdenka Hásková, Praha, 1907.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Vesnické povídky, (Vaške povesti)*. Přel. Zdenka Hásková, Praha, 1907.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Ze života záhřebské služky, (Iz življenja zagrebske dekle)*. Přel. Zdenka Hásková, Praha, 1908.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Povídky*. Díl I. Přel. Zdenka Hásková, Praha, 1910.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Povídky*. Díl II. Přel. Zdenka Hásková, Praha, 1910.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Vlada a Marja, (Vlada in Mitka)*. Přel. Zdenka Hásková, Praha, 1913.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Příběh z cesty, (Dogodek z potovanja)*. Přel. František Vinko Zábr, Praha, 1915.
- KVEDER-JELOVŠEK, Zofka. *Její život, (Njeno življenje)*. Přel. Janko Pihlar, Brno, 1923.
- KOKELJ, Nina. *Hedvábinka, (Sviloprejka)*. Přel. Alena Šamonilová, Brno, 2004.
- KOVAČ, Polonca. *Byliny malé čarodějky, (Zelišča male čarovnice)*. Přel. Kateřina Literová, Klobouky u Brna, 1997.
- KUMERDEJ, Mojca. *Víc než žena*. Přel. Kristina Pellarová, Praha, 2008.
- MAKAROVIČ, Svetlana. *Večerní beseda a jiné básně*. Přel. O. F. Babler, Blansko, 1977.

- MAKAROVIČ, Svetlana. *Šotek Kuzma vyhrává cenu, (Škrat Kuzma dobi nagrado)*. Přel. Kateřina Benhartová, Praha, 1978.
- MIHELIČ, Mira. *Svět bez nenávisti, (Svet brez sovraštva)*. Přel. Míla Mellanová a Vsevolod Pánek, Praha, 1946.
- MIHELIČ, Mira. *Novoluní, (Mladi mesec)*. Přel. František Benhart, Praha, 1971.
- MIHELIČ, Mira. *Duha nad městem, (Mavrica nad mestom)*. Přel. František Benhart, Praha, 1976.
- MIHELIČ, Mira. *Dům večera, (Hiša večera)*. Přel. František Benhart, Praha, 1982.
- NJATIN B., Lela. *Obrovo srdce, (Velikanovo srce)*. Přel. Kateřina Literová, Klobouky u Brna, 1999.
- PEROCI, Ela. *Domeček z kostek, (Hišica iz kock)*. Přel. Oton Berkopec, ilustr. Lidija Osterc, Praha, 1965.
- PEROCI, Ela. *Můj deštník je jako balón, (Moj dežnik ja lahko balon)*. Přel. Oton Berkopec, ilustr. Marlenka Stupica, Praha, 1967.
- PEROCI, Ela. *Pohádky žijí ve velikém starém městě, (Pravljice žive v velikem starem mestu)*. Přel. Oton Berkopec, ilustr. Marlenka Stupica, Praha, 1968.
- TRATNIK, Suzana. *Jmenuji se Damiám, (Ime mi je Damjan)*. Přel. Alena Šamonilová, Praha, 2005.

6 SLOVINSKÉ AUTORKY VLASTNÍMI SLOVY

Pro vytvoření této kapitoly jsem kontaktovala několik slovinských autorek a požádala je o odpověď na čtyři otázky, které jsem pak zpracovala a přeložila. Dané otázky jsem zvolila úmyslně, abychom o slovinských spisovatelkách pouze nepsali a nepolemizovali, o čem píší, či jak se cítí ve společnosti.

Tato kapitola je tedy věnovaná vlastním slovům slovinských autorek a tudíž si každý čtenář může lehce porovnat různé názory oslovených spisovatelek. Tato kapitola je doplňkem jak k tématu postavení žen ve společnosti, tak k předposlední kapitole téma děl slovinských autorek.

Použila jsem i rozhovor Mojci Pišek se Svetlanou Makarovič z kterého jsem vybrala otázky, které se mi zdály zajímavé nejen k tématu mé práce.

Mojca Pišek: Připadá Vám některý ze současných zpěváků či spisovatelů zajímavý?

Svetlana Makarovič: Lépe než na autory si vzpomenu na nějaký konkrétní cyklus nebo báseň, která se mi vtiskla do paměti. Naposled se mi to stalo na festivalu Vilenica, když jsem se poprvé setkala s cyklem Iztoka Geistra a náhle jsem dostala takový impuls a ucítila jsem povinnost, že mu nyní blahopřeji. Jde o cyklus o divných kočkách: kočky jako ženy respektive ženy jako kočky, cyklus, plný krásné symboliky.

Mojca Pišek: To co kritizujete u lidí, Slovinců, všeobecně nazýváte „všeobecná lidská hloupost“. Ta ale vzniká, nebo se pak doplňuje také vztahem lidí ke kultuře, lépe řečeno ke knihám?

Svetlana Makarovič: Lidé, kteří v životě nepřečetli jednu jedinou knihu jsou intelektuálně i duševně ochuzeni. Nikdy se nebudou dobře cítit v situaci, kde je třeba jednat na základě vlastních etických zkušeností. V dobré literatuře máme mnoho situací,

kde se ztotožňujeme s hrdinou a s jeho dilematy a rozhodneme se, souhlasíme s jeho chováním či ne. Podobné to je v dobrých filmech.

Mojca Pišek: Mnoho zlého vyjádřily vaše básně a pohádky. Zprávu o zlu jsme v nějakém tvaru našli ve všech žánrech, které jste napsala.

Svetlana Makarovič: Motiv zla mě doprovází od začátku tvoření, pokud si vzpomínám. Také v nejvíce mírných časech, časech blahodárných, mě stále doprovázela myšlenka na válku, na krveprolití, na mučení, na to, co je člověk schopný udělat člověku a to, co se přihodí jednou je dokladem, že se to stává. Kdyby na hranici zapálili jednu čarodějnici, znamená to, že se to stává: stalo se to a bude se to stávat. Inkvizice žije dále, ovšem ve více zrádných tvarech. Richard Dawkins říká, že všechny boje, všechny války, všechno zlo pochází z víry. Říká, že je všechna víra sama o sobě nositel zla, protože všechna víra se dříve nebo později stane militantní. Některou dobu je více militantní křesťanství, proto islám, když se poprvé někdo přetvařuje a začne kvákat o míru, lásce mezi lidmi, dokonce o lásce a solidaritě mezi různými vírami. Později či dříve se ty dvě víry střetnou, jedna chce po všech „silách“ šířit evangelium, druhá chce šířit islám a tady potom teče krev. Když je to kombinované s testosteronem, pak ovšem teče hustě.

Nyní už následují mnou podané otázky, na které mi odpověděla Suzana Tratnik, Janja Vidmar a Maja Štomar.

1. Jaké je být žena jako autorka, cítíte se při své práci nějak diskriminovaná?

Suzana Tratnik: Na začátku mé spisovatelské dráhy to bylo těžší, protože jsem nikoho neznala a nepatřila do žádných literárních kruhů, kde byli převážně muži. Kromě toho jsem psala literaturu s lesbickou tematikou, která byla na počátku 90. let ve slovinském prostředí ještě stále něco neobyčejného. V dnešní době žádnou konkrétní diskriminaci skoro nezaznamenávám. Ještě teď napíše leckterý kritik nebo kritička, že by měla lesbická autorka nebo gejovský autor přesáhnout lesbickou nebo gejovskou

literaturu. Pravděpodobně je to více problém lehce odmítavého vztahu k tzv. angažovanému umění.

Janja Vidmar: Je vidět, že ve Svazu slovinských spisovatelů je přibližně jedna třetina členek. Ve správě Organizace je ovšem těžké určit ženskou kvótu, jako kdyby ženy samy nerady přejímaly vedoucí (zodpovědné) funkce. Autorek je méně než autorů, mezi nositeli cen nejprestižnějších domácích ocenění je viditelně méně oceněných děl z rukou autorek. Větší přítomnost autorek je možné zaznamenat v oblasti obrazové produkce a poezie, nejméně v romanopisectví. Osobně necítím žádné omezení kvůli svému pohlaví, přesto mám občas pocit, že by – protože píšu dosti drzou a problematickou literaturu – kolegu mužského pohlaví, autora takové literatury, oceňovali v obci (literární obci) s větší ochotou, ne ve smyslu kvality díla, ale ve smyslu přístupu (pro ilustraci: kdyby některý můj kolega napsal porno román, byl by díky svému kritickému odstupu a drzosti pochválen, kdybych ho napsala já, kroužily by nejspíše po kuloárech dohady, kde jsem nasbírala všechny zkušenosti k napsání díla.) Diskriminace je přesně tolik jako u druhých povolání.

Maja Štromar: Před lety se mě novinářka zeptala na stejnou otázku a já ji odpověděla s otázkou: „Ptáte se na to i mužů?“ Odpověděla mi, že ne. Potom jsem se odmlčela. Za chvíli jsem jí řekla: „Dokud budeme s takovými otázkami diskriminované jen my ženy, tak to bude tak, jak to je. Podstata je v pozornosti. Kam orientujete svoji pozornost? Už se samotnou otázkou mě stavíte do podřadného postavení a ohniska tisícileté války. Hýčkáte je jako diamant protikladů. Proč? Já pozornost orientuji na skutečnost, že jsem jedinečná, božská a unikátní, člověk, který vykonává své poslání prostřednictvím svého psaní. A na své cestě potkávám lidi, kteří mi při tom pomáhají, ženy i muže. Co je tedy potom pravda? Diagnóza společnosti nebo moje intimní zkušenost?“

Nakonec použiji ještě odpověď Světlany Makarovič ohledně podobné otázky:

„Pravda ale je, že moje generace byla více šovinistická, a od těch spisovatelských starců, kteří mají dnes 70 let, jsem zažila mnoho ponižujícího, když vidím dnes mladší kolegy, je to značně odlišné⁹¹“.

2. Co si myslíte o postavení žen a mužů ve společnosti?

Suzana Tratnik: Ještě stále žijeme v patriarchální společnosti, přestože se v posledních desetiletích dosti změnila. Mnoho současných žen se sice může uplatnit, pokud jsou jejich ostatní životní poměry už tak privilegované, pokud řekněme nejsou chudé, nejsou obětmi násilí nebo žijí v okolí, které je povzbuzuje. Ještě stále však ženy těžko dosáhnou důležitých, vedoucích společenských pozic a také zřídka dostanou důležité literární ceny/ocenění. V posledních letech sice některé dostaly Nobelovu cenu za literaturu, o čemž se velmi hovořilo také proto, že cenu dostaly právě ženy. Což znamená, že uznání žen za jejich dílo ještě pořád není něco obyčejného.

Janja Vidmar: S rozmachem průmyslové revoluce, kapitálu, tržních mechanismů a spotřebitelské společnosti u obou pohlaví zavládl zmatek, jakási ztráta osobní identifikace. Osobně už nějakou dobu nepozoruji lidstvo v aspektu dvou pohlaví, ale spíše jako individualisty, různě pózované (zaujímají různé postoje) ve společnosti.

Maja Štromar: Abych odpověděla na tuto otázku, musela bych napsat traktát. Narychlo: přes všechny možné revoluce a emancipace rovnocenné postavení ještě pořád pokulhává. Feminismus se zvrhl do ztotožňování s mužskou úlohou, mnohé ženy se v boji za rovnoprávnost „pomužnatěly“ (v žily do role muže). Ani muž neví, kde je jeho místo. Hodnoty jsou v krizi. Každý za sebe ztrácí svoje pravé postavení. Hledání viníka je jalové počínání. Jsem přesvědčená, že s evolucí se probudí také ANIMA⁹², jak u mužů, tak u žen. Na bytí se budeme dívat víc s duchovníma očima a ne sexem. Kdy nastoupí vyšší svědomí a ego zůstane stranou, to je zpět jiná otázka. Proto je nemožné

⁹¹ ČUČNIK, Primož. Literatura: mesečník za književnost, letnik XXI, č. 214. In PIŠEK, Mojca. *Svetlana Makarovič*. Ljubljana, 2009, str. 75-86. ISSN 0353-5622.

⁹² Podle C. G. Junga obraz ženy v nevědomí muže.

pojmout vaši otázku pouze z jedné perspektivy. A konečně, opět jsme u otázky pozornosti.

3. Jak se díváte na muže jako autory?

Suzana Tratnik: Blízko jsou mi současní autoři, kteří se zabývají aktuálními tématy, tematikou menšin, tzv. malými příběhy. Když je čtu, nepřemýšlím o tom, že je psali muži.

Janja Vidmar: Kolegy mám ráda, mnoho z nich jsou mí dobří přátelé, ne proto, že jsou muži, ale proto, že to jsou krásní lidé a náhodou opačného pohlaví.

Maja Štromar: Pokud jsou hezcí, dívám se na ně hezky. To je jasné. A pokud mi pohled vrátí, můžeme zatancovat.

4. O kterých tématech píší ženy nejraději?

Suzana Tratnik: Na tuto otázku nemám správnou odpověď. Kdysi ženská literatura platila za něco intimního, emocionálního, ženy často psaly o vztazích mezi pohlavími a o mateřství. V současnosti nelze nadále hovořit o jediné ženské literatuře, ženských děl je velmi mnoho a mezi sebou mohou být velmi rozdílné. Jedna z nich je určitě lesbická, jež se nezabývá bezprostředně klasickými ženskými tématy. Občas je těžké podle způsobu psaní odlišit autorku od autora.

Janja Vidmar: Těžko mohu říct, o čem nejraději píšou moje kolegyně, mnoho z nich píše poezii, což je určitě specifický druh literatury. Přesto nemám pocit, že autorky zcela rozumí svojí společenské úloze, neboť místo společensky-angažovaných textů stále ještě převládají intimní, milostné, texty o citové prázdnotě a podobně. Dostí je také těch, které píšou poezii pro děti a texty pro nižší věkové skupiny.

Mě osobně zajímají texty, které jak základní tematikou tak formálním stylem porušují ustálená pravidla.

Maja Štromar: Nevím, co myslíte vy? Otázka zpět zavání diskvalifikací, po zařazení a po kategorizaci a priorit. Mluví ve mně hlas, který musí odpovědět. A to je jeho jediný imperativ. Slova jsou naše přenosné prostředky, a dokud jim budeme sekát hlavy a tlačít je do příliš malých forem, nevzlétnou. Slova je třeba oživit, vdýchnout jim život. Slova se stanou ptáky tehdy, až je přestaneme analyzovat, banalizovat a diagnostikovat. Krása vytváření je dech. Je potravou pro duši a ne pole bitev, proher a vítězství, viníků a obviňování.

Shrnutí:

Co se týče první otázky - jaké je to být autorkou a zda se cítí být diskriminované kvůli pohlaví, je zřejmé, že v minulosti to bylo horší co se týče pohledu na autorku jako ženu. Dnes už dotazované takovou diskriminaci necítí, ale záleží na tom, o jakém tématu píší. Odpovědi na druhou otázku o postavení žen a mužů ve společnosti jsou různé, záleží z jakého pohledu se na problematiku díváme, ale podle mého názoru pozice žen a mužů nejsou zcela vyrovnané. Třetí otázka byla snad špatně položená, ale dostaly se nám krásné odpovědi. Dotazované jsou prostě ženy a ženy mají rády muže. A o čem ženy píší nejraději? Jak už jsem napsala v kapitole témata děl slovinských autorek, je to různé. Nelze říci, že žena píše například jenom o lásce. Můžeme však konstatovat, že se žena spíše přiklání k tématům jí blízkým.

7 ZÁVĚR

Tato práce neposkytuje informace o všech slovinských autorkách, seznamuje pouze s některými současně významnými slovinskými autorkami, které svou tvorbou velice přispěly do slovinské ženské literatury.

Na začátku práce jste se mohli dočíst něco o vývoji ženské literatury. Od předchůdkyň dnešních autorek jsme pomalu došli až k současným autorkám, jako je například již známá Svetlana Makarovič, Ela Peroci, Polona Glavan, Maja Novak či Suzana Tratnik. Poté jsem se zaměřila na postavení žen ve společnosti, s čímž také souvisí udělování cen za jejich tvorbu. Zde jste našli přehled nejvýznamnějších slovinských literárních cen a obecný graf, který Vám umožnil porovnat slovinské autory a autorky. V další kapitole témata děl slovinských autorek, která má podkapitulu s názvem Některá díla slovinských autorek jste se dozvěděli, o čem ženy píší. Vybrala jsem několik autorek a popsala jejich dílo, které si i Vy můžete přečíst v českém jazyce. Pro širší poznávání slovinské ženské literatury jsem dále vytvořila přehled knižních překladů. V závěru práce jste si mohli porovnat vlastní názory slovinských autorek, které jsou doplňkem k předchozím kapitolám.

RESUME

My Bachelor thesis deals with present Slovene authoresses focused on authoress as a woman. The most of the information were translated from Slovene web sites and books. The major benefit in my bachelor thesis are answers from Slovene authoresses who I wrote an email with several questions. I also made general diagram for variety of my work where you can find comparing Slovene authors and their awards. The main goal of my work was create an overview about Slovene authoresses and approximation their lives and literary production to Czech readers.

V svojem bakalarskem delu sem se ukvarjala s temo Sodobne slovenske pisateljice z usmeritvijo na avtorico kot žensko. Večino informacij sem pridobila iz slovenskih knjig in spleta ter jih prevedla. Obdelovala sem tudi odgovore slovenskih avtoric, kar je velik doprinos v mojem delu. Za raznolikost sem naredila splošni graf, kjer sem primerjala ocenjene ženske in moške. Glavni cilj mojega dela je bilo oblikovanje pregleda slovenskih avtoric, približevanje njenih življenj in dela za češke bralce.

Seznam literatury

- BOROVNIK, Silvija. Sodobne slovenske romanopiske: Sodobni slovenski ženski roman?. In HLADNIK, Miran - KOCIJAN, Gregor. *Slovenski roman: Mednarodni simpozij Obdobja – metode in zvrsti*. Ljubljana, 2003, str. 99-108. ISBN 961-237-058-3.
- ČUČNIK, Primož. Literatura: mesečnik za književnost, letnik XXI, č. 214. In PIŠEK, Mojca. *Svetlana Makarovič*. Ljubljana, 2009, str. 75-86. ISSN 0353-5622.
- DOROVSKÝ, Ivan. *Slovanské literatury a dnešek*. Brno, 2008. ISBN 978-80-210-4667-2.
- GLAVAN, Polona. *Noc v Evropě*. Praha, 2007. ISBN 978-80-86603-54-4.
- KUDĚLKA, Viktor. *Slovinská literatura I.: Od počátku literární kultury až do r. 1918*. Brno, 1975. 55-958-74.
- KUMERDEJ, Mojca. *Víc než žena*. Praha, 2008. ISBN 978-80-7272-153-5.
- MAINUŠ, Petr. *Bibliografie knižních překladů slovinské literatury do češtiny*. Lublaň, 2005. ISBN 961-6036-60-2.
- MAKAROVIČOVÁ, Svetlana. *Šotek Kuzma vyhrává cenu*. Praha, 1978. 13-843-78.
- NJATIN B., Lela. *Obrovo srdce*. Klobouky u Brna, 1999. ISBN 80-901892-3-7.
- NOVAK-POPOV, Irena. *Antalogija slovenskih pesnic 2: 1941-1980*. Ljubljana, 2007. ISBN 978-961-6682-02-2.
- NOVAK-POPOV, Irena. *Antalogija slovenskih pesnic 3: 1981-2000*. Ljubljana, 2007. ISBN 978-961-6682-02-2.
- PEROCI, Ela. *Můj deštník je jako balón*. Praha, 1967. 13-112-67.
- POGAČNIK, Jože et al. *Slovenska književnost III*. Ljubljana, 2001. ISBN 86-341-1936-X.
- VOVK, Urban. Pogovori z literaturo: mesečnik za književnost, letnik XV, č. 150. In MALEČKAR, Nela. *Maja Novak: Ko prideš na naslednjo stopnjo, zmrzneš*. Ljubljana, 2003, str. 325-340.
- WOOLFOVÁ, Virginie. *Tři guineje*. Praha, 2000. ISBN 80-86356-02-7.
- WOOLFOVÁ, Virginie. *Vlastní pokoj*. Praha, 1988. ISBN 80-902443-3-5.
- ZADRAVEC, Franc. *Slovenska književnost II*. Ljubljana, 1999. ISBN 86-341-1935-1.
- ZUPAN-SOSIČ, Alojzija – NIDORFER-ŠIŠKOVIČ, Mojca. *Svetovni dnevi slovenske literature*. Ljubljana, 2005. ISBN-13 978-961-237-169-2.

ŽNIDARŠIČ-ŽAGAR, Sabina. *Vstop Slovenk v literarni prostor: Okoliščine, v katerih so prve slovenske pisateljice, od Fany Hausmann do Zofke Kveder, (lahko) vstopile v slovenski literarni prostor*. Ljubljana, 2009. ISBN 978-961-6086-88-2.

Internetové zdroje

STURM-SCHNABL, Katja. *Ženska kot avtorica in lik v novejši slovenski književnosti*.

In: *Jezik in slovstvo*, letnik 43, številka 3, 1998.

URL:<http://www.dlib.si/v2/HTMLViewer.aspx?URN=URN:NBN:SI:doc-PGL9ISOJ&query=%27keywords%3dWomen%27> [cit. 2010-11-1].

Portal slovenskih pisateljev. URL:<http://www.drustvo-dsp.si/pisatelji/> [cit. 2010-04-15].

URL:http://www.drustvo-dsp.si/si/drustvo_slovenskih_pisateljev/drustvo/default.html [cit. 2010-04-15].

Mestna knjižnica Ljubljana. URL:<http://www.mklj.si/index.php/digitalna-knjiznica/priporocilni-seznami/123-literarne-nagrade> [cit. 2011-02-9].

Dogaja.se. URL:<http://www.dogaja.se/spored-dogodkov/> [cit. 2010-05-20].

Slovenski Biografski Leksikon. URL:<http://nl.ijs.si:8080/fedora/get/sbl:sbl/VIEW/> [cit. 2011-02-10].

Spletna knjigarna Beletrina. URL:<http://www.knjigarna-beletrina.com/avtorji> [cit. 2011-02-15].

Přílohy

1. Graf - Počet oceněných žen a mužů od roku 2004.
2. Autorky vlastními slovy

Příloha č. 1 - Počet oceněných žen a mužů od roku 2004.

Časa nesmrtnosti

- 2006 Andrej Medved
- 2007 Milan Vincetič
- 2008 Milan Dekleva
- 2009 Vinko Möderndorfer
- 2010 Boris A. Novak

Desetnica

- 2004 Mate Dolenc: Leteča ladja
- 2005 Slavko Pregl: Usodni telefon
- 2006 Janja Vidmar: Zoo
- 2007 Bina Štampe Žmavc: Živa hiša
- 2008 Andrej Rozman Roza: Kako je Oskar postal detektiv
- 2009 Marjana Moškrič: Stvar
- 2010 Dim Zupan: Hektor in male ljubezni: zgodba nekega Hektorja

Fabula

- 2006 Nejc Gazvoda: Vevericam nič ne uide
- 2007 Katarina Marinčič: O treh
- 2008 Maruša Krese: Vsi moji božiči
- 2009 Peter Rezman: Skok iz kože
- 2010 Vesna Lemaic: Popularne zgodbe

Grumova nagrada

- 2004 Evald Flisar: Nora Nora
- 2005 Matjaž Briški: Križ
- 2006 Matjaž Zupančič: Razred
- 2007 Dragica Potočnjak: Za naše mlade dame
- 2008 Rok Vilčnik: Smeti na luni
- 2009 Žanina Mirčevska: Konec Atlasa
- 2009 Simona Semenič: 5fantkov.si
- 2010 Ivo Svetina: Grobnica za pekarno

2010 Simona Semenič: 24ur

2010 Ivo Prijatelj: Totenbirt

Jenkova nagrada

2004 Jože Snoj: Poslikava notranjščine

2004 Ciril Berglez: Moj dnevnik

2005 Maja Vidmar: Prisotnosti

2006 Miklavž Komelj: Hipidrom

2006 Josip Osti: Vse ljubezni so nenavadne

2007 Tomaž Šalamun: Sinji stolp

2008 Andrej Medved: Približevanja

2009 Aleš Debeljak: Tihotapci

2010 Ivo Svetina: Sfingin hlev

Kresnik

2004 Lojze Kovačič: Otroške stvari

2005 Alojz Rebula: Nokturno za Primorsko

2006 Milan Dekleva: Zmagoslavje podgan

2007 Feri Lainšček: Muriša

2008 Štefan Kardoš: Rizling polka

2009 Goran Vojnović: Čefurji raus!

2010 Tadej Golob: Svinjske nogice

Nagrada za knjižni prvenec

2004 Irena Svetek: Od blizu

2005 Stanka Hrastelj: Nizki toni

2006 Magda Reja: Ime tvoje zvezde je Bilhadi

2007 Gabriela Babnik: Koža iz bombaža

2008 Veronika Dintinjana: Rumeno gori grm forzicij

2009 Vesna Lemaic: Popularne zgodbe

2010 Lado Kralj: Kosec koso brusi

Prešernove nagrade

- 2004 Florjan Lipuš za literarni opus
- 2005 Irena Grafenauer za vrhunsko glasbeno poustvarjalnost
- 2005 Bogdan Borčič za življensko delo
- 2006 Milan Dekleva za življensko pesniško in pisateljsko delo
- 2007 Janez Matičič za skladateljski opus
- 2007 Radko Polič za dramsko in filmsko igro
- 2008 Miljenko Licul za obsežen ustvarjalni opus na področju oblikovanja
- 2008 Janez Gradišnik za življenjsko delo na področju književnosti, književnega prevajanja, pisateljevanja in jezikoslovstva
- 2009 Zmago Jeraj, za življenjsko delo v slikarstvu
- 2009 Štefka Drolc, za življenjsko delo v gledališču in na filmu
- 2010 Kostja Gatnik, ilustrator
- 2010 Mateja Rebolj, plesalka
- 2011 Anton Nanut, skladatelj
- 2011 Miroslav Košuta, pesnik

Rožančeva nagrada

- 2004 Gorazd Kocijančič: Tistim zunaj. Eksoterični zapisi 1990-2003
- 2005 Aleksander Zorn: Smešna žalost preobrazbe
- 2006 Drago Jančar: Duša Evrope
- 2007 Aleš Šteger: Berlin
- 2007 Igor Zabel: Eseji I
- 2008 Dušan Jovanović: Svet je drama
- 2009 Ifigenija Simonović: Konci in kraji
- 2010 Peter Kovačič Peršin: Vrnitev k Itaki: Slovenci v procesih globalizacije

Sovretova nagrada

- 2004 Vesna Velkavrh Bukilica (prevod J. Cortázar: Ristanc, 1995 in J. Cortázar: Hudičeva slina, 2003)
- 2004 Marjan Strojan (prevod J. Milton: Izgubljeni raj, 2004)
- 2005 Gorazd Kocijančič (prevod Platon: Zbrana dela, 2004)
- 2006 Vlasta Pacheiner Klander (prevod Antologija vedske poezije Ko pesem tkem, 2005)

- 2006 Jana Unuk (prevod Olge Tokarczuk: Dnevna hiša, nočna hiša, 2005)
- 2007 Andrej E. Skubic (prevod Čitanka Gertrude Stein, 2006 in James Kelmnan: Kako pozno, pozno je bilo 2006)
- 2007 Vasja Bratina (prevod U. Eco: Foucaultovo nihalo, 2005 in U. Eco: Skrivnostni plamen kraljice Loane 2006)
- 2008 Urška P. Černe (prevod A. Maier: Binkoštni torek, 2006)
- 2009 Nives Vidrih (prevod B. Hrabal: Oglas za hišo, v kateri nočem več živeti, 2008)
- 2010 Primož Vitez (prevod Voltaire: Filozofske zgodbe, 2009)

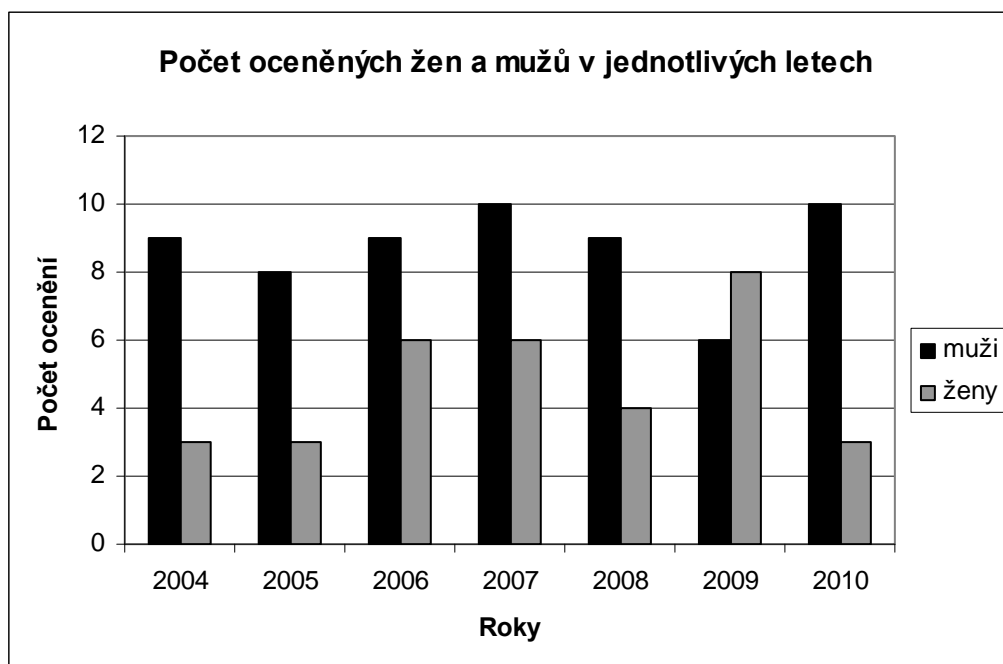
Večernica

- 2003 Slavko Pregl: Srebro iz modre špilje
- 2004 Igor Karlovšek: Gimnazijec
- 2005 Dušan Dim: Distorzija
- 2006 Majda Koren: Eva in kozel
- 2006 Irena Velikonja: Poletje na okenske polici
- 2007 Ervin Fritz: Vrane
- 2008 Janja Vidmar: Pink
- 2009 Bina Štampe Žmavc: Cesar in roža

Veronikina nagrada

- 2004 Erika Vovk: Opis slike
- 2005 Ivo Svetina: Lesbos
- 2006 Ervin Fritz: Ogrlica iz rad
- 2007 Taja Kramberger: Vsakdanji pogovori
- 2007 Tone Pavček: Ujedanke
- 2008 Milan Dekleva: Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca?
- 2009 Jože Snoj: Kažipotni brezpotij
- 2010 Andrej Medved: Razlagalec sanj

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
muži	9	8	9	10	9	6	10
ženy	3	3	6	6	4	8	3

1. Kako je biti ženska kot avtorica, se čutite pri svojem delu nekako diskriminirani?

Suzana Tratnik: Bilo je težje na začetku moje pisateljske poti, ker nisem nikogar poznala in nisem pripadala nobenim pisateljskim krogom, ki so bili pretežno moški. Poleg tega sem pisala literaturo z lezbično motiviko, ki je bila v začetku 90-ih letih v slovenskem prostoru še precej neobičajna. Dandanes konkretne diskriminacije skoraj ne zaznavam. Še vedno pa marsikateri kritik ali kritičarka zapiše, da bi morala lezbična avtorica ali gejevski avtor »preseči« lezbično ali gejevsko literaturo. Verjetno je to bolj problem rahlo odklonilnega odnosa do t.i. angažirane umetnosti.

Janja Vidmar: Opaziti je, da je v Društvu slovenskih pisateljev približno 1/3 članic. V UO Društva je težko zagotoviti žensko kvoto, zdi se, kakor da ženske same ne marajo prevzemati vodstvenih/ odgovornih funkcij. Avtoric je manj od avtorjev, med nagrajenci najprestižnejših domačih nagrad je opazno manj nagrajenih del izpod rok avtoric. Večjo prisotnost avtoric je mogoče zaznati na področju slikaniške produkcije in poezije, najmanj pa v romanopisju. Osebnostno ne čutim nobene omejitve zaradi svojega spola, čeprav imam včasih občutek, da bi – zato ker ustvarjam precej drzno in problemsko literaturo – kolega moškega spola, avtorja takšne literature, ocenjevali v literarni srenji bolj dobrohotno, ne v smislu kakovosti dela, temveč v smislu pristopa (za ilustracijo: če bi kak moj stanovski kolega napisal porno roman, bi bil zaradi svoje kritične distance in drznosti pohvaljen, če bi ga napisala sama, bi po kuloarjih najbrž krožila ugibanja, kje vse sem nabirala izkušnje za delo). Diskriminacije je pa prav toliko kot pri drugih poklicih.

Maja Štromar: Pred leti me je novinarka vprašala enako, in sem ji odgovorila z vprašanjem: "Ali moške vprašate isto?" Odgovorila je: "Ne." Potem sem utihnila. Čez čas sem ji rekla: "Dokler bomo same ženske diskriminatorne s takimi vprašanji, bo tako, kot je. Bistvo je v pozornosti. Kam usmerjate pozornost? Že s postavljanjem takega vprašanja, me postavljate v minorni položaj in netite tisočletne vojne. Ujčkate jih kot diamant nasprotij. Zakaj? Jaz jo hote usmerjam v dejstvo, da sem edinstvena, božanska in unikum, ki opravlja svoje poslanstvo skozi svoje pisanje. In na svoji poti srečujem

ljudi, ki mi pri tem tudi pomagajo, tako ženske, kot moške. Kaj je torej res? Diagnoza družbe ali moja intimna izkušnja? "

2. Kaj si mislite o položaju žensk in moških v družbi?

Suzana Tratnik: Še vedno živimo v patriarhalni družbi, čeprav se je ta v zadnjih desetletjih precej spremenila. Veliko sodobnih žensk se sicer lahko uveljavi, če so njihove siceršnje življenjske razmere že tako privilegirane, če recimo niso revne, niso žrtve nasilja ali živijo v okolju, ki jih spodbuja. Še vedno pa ženske težko pridejo do pomembnih, vodilnih družbenih pozicij in tudi redkeje dobijo pomembne književne nagrade. V zadnjih letih jih je sicer nekaj dobilo Nobelovo nagrado za književnost, o čemer se je veliko govorilo tudi zato, ker so nagrado dobile ženske. Kar pomeni, da priznanje ženskam za njihovo delo še vedno ni nekaj običajnega.

Janja Vidmar: Z razmahom industrijske revolucije, kapitala, tržnih mehanizmov in potrošniške družbe je pri obeh spolih zavlada zmeda, nekakšna izguba osebne identifikacije. Osebno človeštva že nekaj časa ne opazujem več v aspektu obeh spolov, temveč zgolj kot posameznike, različno pozicionirane v družbi.

Maja Štromar: Da bi odgovorila na to vprašanje, bi morala napisati traktat. Na hitro pa: kljub vsem možnim revolucijam in emancipacijam je enakovredni položaj še vedno šepav. Feminizem se je sprevrgel v enačenje z moško vlogo, mnoge ženske so se v bitki za enakopravnost pomožale. Tudi moški ne ve, kje mu je mesto. Vrednote so v krizi. Vsak na svojem bregu izgublja svoj pravi položaj. Iskanje krivca je jalovo početje. Prepričana sem, da bo z evolucijo tudi ANIMA prebujena, tako pri moških, kot pri ženskah. Na bivanje bomo gledali bolj z duhovnimi očmi in ne s seksom. Kdaj pa bo nastopila višja zavest in prestop s piedestala ega, je spet drugo vprašanje. Zato je nemogoče gledati na vaše vprašanje enoplastno. In končno, spet smo pri vprašanju pozornosti.

3. Kako gledate na moške kot avtorje?

Suzana Tratnik: Blizu so mi sodobni avtorji, ki obravnavajo aktualne teme, manjšinske tematike, t.i. male zgodbe. Ko berem njih, ne razmišljam o tem, da so jih napisali moški.

Janja Vidmar: Stanovske kolege imam rada, mnogi med njimi so moji dobri prijatelji, ne zato, ker so moški, temveč zato ker so krasni ljudje in po naključju nasprotnega spola.

Maja Štromar: Če so čedni, jih pogledam lepo. Se razume. In če mi pogled vrnejo, lahko zaplešemo.

4. O katerih temah pišejo ženske najrajši?

Suzana Tratnik: Na to vprašanje nimam pravega odgovora. Nekoč je ženska literatura veljala za nekaj intimnega, emocionalnega, pogosto pisale so odnosih med spoloma in o materinstvu. Dandanes ni več mogoče govoriti o eni sami ženski literaturi, ženskih pisav je zelo veliko in zelo so si lahko različne med seboj. Ena od teh je gotovo lezbična, ki se ne ukvarja neposredno s klasičnimi ženskimi temami. Včasih je po načinu pisanja težko ločevati avtorico od avtorja.

Janja Vidmar: Težko rečem, o čem najraje pišejo moje kolegice, veliko njih ustvarja poezijo, ki je seveda specifična vrsta književnosti. Vendar nimam občutka, da avtorice razumejo povsem svojo družbeno vlogo, kajti namesto družbeno-angažiranih besedil še vedno prevladujejo intimna, ljubezenska, besedila o čustveni izpraznjenosti in podobno. Precej pa je tistih, ki ustvarjajo otroško poezijo in besedila za nižjo starostno stopnjo.

Mene osebno pa zanimajo besedila, ki tako na snovno-tematskem kot formalno-stilnem področju kršijo ustaljena pravila.

Maja Štromar: Ne vem, kaj pravite vi? Vprašanje spet diši po diskvalifikaciji, po predalčkanju in po kategorizaciji a priori. Iz mene govori glas, ki mora govoriti.

To je njegov edini imperativ. Besede so naše prevozno sredstvo, in dokler jim bomo sekali glave in jih tlačili v premajhne kalupe, ne bodo poletele. Besede je potrebno oživeti, jih vdahnuti življenje. In besede postanejo ptice tedaj, ko jih nehamo analizirati, banalizirati in diagnosticirati. Lepota ustvarjanja je dih. Je hrana duše in ne polje bitk, porazov in zmag, krivcev in obtoževanja.